

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till
ändring av lagen om underhåll och renhållning av gator
och vissa allmänna områden**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden skall ändras.

Det föreslås att definitionen av den kvalitativa nivå som eftersträvas för gatuunderhållet skall ändras så att det betonas att bl.a. förhållandena, trafiksäkerheten och trafikens framkomlighet samt de olika trafikformernas behov, såsom motorfordonsförarnas, fotgängarnas och cyklisternas behov skall beaktas.

Det föreslås att avlägsnandet av stenmaterial som använts för halkbekämpning skall definieras som en del av underhållet, vilket innebär att kommunen alltid skall ansvara för denna uppgift när det gäller körbanan. Det föreslås att ansvarsfördelningen mellan kommunen och tomtägarna skall preciseras så att det fastställs att kommunen skall ansvara för underhållet av cykelvägar och sådana gång- och cykelvägar som till sin utformning inte kan särskiljas från varandra.

Det föreslås också att kommunen, under de förutsättningar som anges i lag, skall åta sig att sköta det underhåll som tomtägarna ansvarar för, närmast gångbanornas vinterunderhåll. Denna skyldighet kommer oftast att

aktualiseras inom sådana småhusdominerade områden där lagens krav på vinterunderhåll inte uppnås t.ex. på grund av att underhållsarbetena är alltför betungande. Kommunen skall hos områdets tomtägare få ta ut en avgift som motsvarar de kostnader som orsakats av underhållet.

De avgifter som får tas ut hos tomtägarna för skötseln av renhållning som kommunen övertagit av tomtägarna skall, liksom avgifterna för underhållet, motsvara de faktiska kostnader som orsakats kommunen.

Kommunen skall underrättas om arbeten som utförs på gator och allmänna områden. Kommunen skall ha rätt att utfärda bestämmelser om arbetets utförande samt rätt att ta ut avgifter. Det föreslås dessutom att bestämmelserna om det administrativa förfarandet, om övervakning och ändringssökande samt straffbestämmelsen skall ändras. Det föreslås att kommunen skall ges möjlighet att utfärda sådana bestämmelser om underhåll och renhållning som preciserar denna lag.

Lagen avses träda i kraft i början av september 2005.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Nuläge.....	4
1.1. Lagstiftning och praxis	4
1.2. Bedömning av nuläget.....	4
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	7
2.1. Ny definition av den kvalitativa nivån för gatuunderhållet	7
2.2. Kommunen skall ansvara för underhållet av gång- och cykelvägar som till sin utformning inte kan särskiljas från varandra	8
2.3. Precisering av underhållets innebörd.....	8
2.3.1. Underhållet skall innefatta avlägsnande av stenmaterial som använts för halkbekämpning.....	8
2.3.2. Lagbestämmelser om ansvaret för underhållet och renhållningen av gatmöbler.....	8
2.3.3. Underhållet av den infartsväg som leder till tomten.....	9
2.3.4. Partiellt underhåll som möjliggör användning av kälke	9
2.4. Kommunens skyldighet att åta sig att sköta det underhåll som ankommer på tomtägarna	9
2.5. Ändringar i fråga om gaturenhållningen.....	9
2.6. Möjligheten att utfärda kommunala bestämmelser	10
2.7. Styrningen av arbeten på gator och allmänna områden	10
2.8. Sammanslagning och förenhetligande av bestämmelserna om avgifter..	11
2.9. Effektivisering av övervakningen och de administrativa tvångsmedlen....	11
2.10. Förnyelse av ändringssökandet.....	12
2.11. Översyn av straffbestämmelsen	12
2.12. Hänvisningar till markanvändnings- och bygglagen	12
3. Propositionens verkningar.....	12
3.1. Ekonomiska verkningar	12
3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal.....	15
3.3. Verkningar för miljön.....	15
3.4. Verkningar för olika medborgargrupperns ställning	15
4. Beredningen av propositionen.....	15
4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial.....	15
4.2. Utlåtanden.....	16

DETALJMOTIVERING	17
1. Lagförslaget motivering	17
2. Närmare bestämmelser och föreskrifter	28
3. Ikraftträdande	28
4. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	28
LAGFÖRSLAGEN	31
om ändring av lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden	31
BILAGA	36
PARALLELLTEXTER	36
om ändring av lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden	36

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden (senare lagen om underhåll och renhållning) har varit gällande sedan den 1 januari 1980. Lagen gäller förutom underhåll och renhållning av gator på detaljplaneområden även underhåll och renhållning av torg, parker, planteringar och därmed jämförbara allmänna områden.

Lagen om underhåll och renhållning har tidigare ändrats bl.a. beträffande följande frågor: jämlikare uttagande av avgifter hos tomtägarna samt möjligheten att låta bli att ta ut avgifter, partiellt vinterunderhåll av en gata, anordnande av underhåll av en gårdsgata eller någon annan gata som tillgodoser ett särskilt trafikbehov, fastställande av att de avgifter som kommunen tar ut för de uppgifter som övertagits av tomtägarna skall grunda sig på en kommunal taxa, överföring av det vitesförfarande som hör samman med försummelse av kommunens skyldigheter från länsstyrelserna till de regionala miljöcentralerna samt avskaffande av möjligheten att utfärda kommunala bestämmelser i samband med att ordningslagen utfärdades.

1.2. Bedömning av nuläget

Lagens grundläggande lösningar

I lagen fastställs uppgiftsfördelningen mellan kommunen och tomtägarna enligt huvudregeln så att gatuunderhållet ankommer på kommunen. Tomtägaren skall dock sköta gångbanas vinterunderhåll, vilket bl.a. innefattar avlägsnande av snö och is som stör fotgängartrafiken samt halkbekämpning.

Enligt huvudregeln skall tomtägaren sköta gaturenhållningen, med undantag för renhållningen av planteringar. Tomtägarens ansvar för renhållningen av körbanan och gångbanan på gatans motsatta sida har begränsats. I övrigt, t.ex. i fråga om refuger, vägmärken och planteringar, svarar kommunen för gaturenhållningen.

Kommunen har rätt att åta sig att sköta det underhåll och den renhållning som tomtägarna ansvarar för. Kommunen har då enligt lagens bestämmelser rätt att ta ut en avgift som motsvarar de kostnader som orsakats av dessa uppgifter.

Lagens grundläggande lösningar, dvs. att ansvarsfördelningen och underhålls- och renhållningsskyldigheten föreskrivs i lag samt att skyldigheterna får fullgöras på det sätt som den ansvarige anser bäst när det är tillåtet enligt övrig lagstiftning, utgör fortfarande fungerande lösningar inom lagstiftningen. Det överensstämmer med principen om kommunal självstyrelse att besluten i enskilda fall fattas på kommunal nivå med hänsyn till de lokala omständigheterna och att avgifterna fastställs separat inom varje kommun. Myndighetsövervakningen av de förpliktelser som anges i lagen och rätten till ändringssökande överensstämmer med rättsstatsprincipen. Under den tid lagen varit gällande har det tidvis framförts att tomtägarnas skyldigheter borde överföras på kommunen. Detta har generellt sett inte ansetts möjligt med hänsyn till de resurser som står till kommunernas förfogande för underhåll och renhållning, uppgifternas karaktär och de kostnader de orsakar kommunerna.

Begreppet tomtägare som används i lagen om underhåll och renhållning ändras inte i och med denna lagändring. Tomtägarens skyldigheter gäller på motsvarande sätt legotagare som med stöd av ett tomtlego- eller arrendeavtal är innehavare av en fastighet (1 §). Tomtägarens skyldigheter gäller också på motsvarande sätt ägare av ett allmänt område och sådana innehavare av ett allmänt område som kan jämföras med ägare (1 och 19 §). Tomtägarens skyldigheter gäller även ägare av trafik-, faro- och andra specialområden samt ägare av ett sådant markområde i ett byggnadskvarter vid en gata som är upplåten till allmänt bruk, för vilket inte någon bindande tomtindelning gäller eller vilket inte införts i fastighetsregistret (19 §).

Underhållet och renhållningen av de övriga allmänna områden som avses i denna lag än gator ankommer på kommunen.

Lagens bestämmelser om allmänna områden, såsom grönområden, är mer allmänna till sin karaktär än lagens övriga bestämmelser om målsättningar och ansvar. För närvarande pågår ännu arbetet med att uppgöra en strategi för planering, iståndsättning och skötsel av grönområden, så bestämmelserna om grönområden ändras inte i samband med denna lagändring.

Problem med avseende på hur lagen fungerar i praktiken:

Brister i fullgörandet av förpliktelse

Justitiekanslern i statsrådet fäste i sitt beslut 23.9.1999 Dnr 11/50/99 uppmärksamhet vid fullgörandet av de lagstadgade skyldigheterna att sörja för gatuunderhåll och -renhållning, eftersom det finns risk för att förpliktelseernas innebörd, att bevara människors säkerhet och hälsa, håller på att förändras. Tomtgarnas och myndigheternas ansvarskänsla i samband med fullgörandet av förpliktelseerna och i samband med övervakningen av att förpliktelseerna fullgörs har börjat försvagas. Situationen utgör ett hot mot den rörelsefrihet som garanterats var och en. De olägenheter och faror som orsakas för trafiken och för dem som rör sig på gatorna är allvarliga. I beslutet konstateras beträffande de lagstadgade förpliktelseerna att fastighetsägarna skall se till att snö och is utan dröjsmål avlägsnas från gatorna. Kommunerna skall på motsvarande sätt sköta plogningen och myndigheterna skall övervaka att underhålls- och renhållningsskyldigheten fullgörs. Sommartid innefattar förpliktelseerna avlägsnande av skräp och smuts.

Riksdagens biträdande justitieombudsman har i sitt beslut 28.11.2003 Dnr 2428/4/01 och 3124/4/01 fäst uppmärksamhet vid att människors möjligheter att röra sig obehindrat kan bedömas med avseende på de skyldigheter som uppställs för det allmänna, såsom kommunerna och staten, i 6, 9 och 22 § i Finlands grundlag och som hör samman med tryggheten av jämlikheten och rörelsefriheten samt med iakttagandet av diskrimineringsförbudet.

I Finlands Kommunförbunds utredning ”Kunnan ja kiinteistön työnjako kadun talvi-

kunnossa- ja puhtaanapidossa” som publicerades år 2001 har det förts fram flera brister i fråga om hur lagen fungerar i praktiken. Sådana brister är bl.a. att det förekommer vissa oklarheter beträffande uppgiftsfördelningen mellan kommunen och tomtägarna, att man på avtalsbasis övergått till att anlita privata servicebolag och använda liten maskinell underhållsutrustning samt att vinterunderhållet upplevs som fysiskt tungt inom många småhusområden. Av ovan nämnda orsaker och för att den kvalitativa nivån för vinterunderhållet av gator skall bli enhetlig har man ansett det motiverat att kommunerna i allt större utsträckning skall åta sig att sköta det underhåll och den renhållning som tomtägarna ansvarar för.

Det stora antalet olycksfall

Antalet halkolyckor, avkörningar och liknande olycksfall har ökat och antalet skador, permanenta invalidiseringar samt begränsningar av rörelseförmågan som förorsakats av dem är stort och ökar i och med att befolkningen åldras. De kostnader som årligen orsakats av olyckorna är stora i jämförelse med de årliga kostnaderna för vinterunderhåll och renhållning. De flesta olyckorna sker på de livligast trafikerade gatorna i städernas centrum, vid halt före, vid snabba och kraftiga temperaturväxlingar samt vid rikligt snöfall. De mest typiska skador som uppkommer vid olyckorna är handleds- och vristfrakturer, hjärnskakningar och andra huvudskador. Man kan försöka lösa problemen genom att höja nivån för underhållet, genom att registrera olycksfall där en person ramlar omkull och genom att vidta förebyggande åtgärder inom hälsovården. Detta framgår av Vägverkets utredning 48/2000 ”Jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden kaatumistapaturmat, Espoo, Helsinki, Jyväskylä ja Oulu”, samt av publikationen 2001:30 ”Liukkaus, hiekoitus ja katupöly, yhteiskunnalliset vaikutukset” som utarbetats av gatuavdelningen vid Helsingfors stads byggnadsverk.

Problem gällande skadeståndsansvaret

Skadeståndsansvaret för dem som ansvarar för underhållet och renhållningen av gator

och andra allmänna området har skärpts inom rättspraxis. De ansvariga har ansett skärpningen av ansvaret som en olägenhet, eftersom det i praktiken ofta har varit omöjligt att under exceptionella väderleksförhållanden och nattetid sköta gångbanorna på det sätt som lagen förutsätter. Bevisfrågorna har också varit problematiska på grund av den tid som gått, och lagstiftningen har inte fungerat i preventivt avseende så att de som rör sig på gatorna skulle ha uppmuntrats att iaktta sådan försiktighet som krävs med hänsyn till förhållandena.

Ansvaret för underhållet av kombinerade gång- och cykelvägar

Det har enligt vedertagen praxis ansetts att underhållet av kombinerade gång- och cykelvägar skall skötas av kommunen, eftersom det är tillåtet att cykla på dem, vilket inte är tillåtet på gångbanan. Lagen om underhåll och renhållning innehåller emellertid inte någon definition av en gångbana. Ansvarsfördelningen beträffande underhållet av kombinerade gång- och cykelvägar har fördunklats av högsta förvaltningsdomstolens avgörande 28.9.1999 (liggare 2587) som avviker från gällande praxis. I detta avgörande betraktades kombinerade gång- och cykelvägar som gångbanor och det ansågs således att underhållet skulle skötas av tomtägarna.

Fotgångar- och cykeltrafikens behov samt beaktandet av omständigheterna

Lagens definition av den kvalitativa nivå som eftersträvas för gatuunderhållet har betraktats som föråldrad, eftersom det ansetts att ett skick som är tillfredsställande för trafiken i alltför hög grad betonar fordonstrafikens behov på bekostnad av fotgångar- och cykeltrafikens behov samt övriga behov. Vid fastställandet av skadeståndsansvaret i avslutning till underhåll och renhållning har man inte i tillräcklig utsträckning beaktat betydelsen av att förhållandena, såsom platsen, väderleken och tiden på dygnet, växlar.

Gatudamm som orsakas av sandning

Det damm som framför allt om våren för-

orsakas av den sand som använts för halkbekämpning är både ett trivselproblem och ett folkhälsoproblem. Enligt lagens vacklande tolkning har avlägsnandet av sand och övrigt material som använts för halkbekämpning betraktats antingen som en del av renhållningen eller som en del av vinterunderhållet. Detta har medfört oklarhet om huruvida denna uppgift skall skötas av kommunen eller av tomtägarna.

Underhållet av grönremsor och gatumöbler och deras prydlighet

Kommunernas resurser räcker inte till för att hålla grönremsor och diken välsköta, i synnerhet inom småhusområden, eftersom renhållningen av dem inte kan skötas maskinellt. Tomtägarnas och kommunens uppfattningar om vilka åtgärder som är tillräckliga varierar. Det är mycket vanligt att tomtägarna har skött renhållningen av grönremsor och diken som gränsar till deras tomter, men eftersom en uttrycklig bestämmelse saknas har situationen inte klarlagts.

Lagen innehåller inga klara bestämmelser om placeringen av bänkar, planteringar och sopkärl som är viktiga för trivselen, snyggheten och säkerheten, om placeringen av fristående reklamskyltar och ställningar eller om ansvaret för underhållet eller renhållningen av dem. Genom detaljplaner och gatuplanering strävar man emellertid efter att i synnerhet i städernas centrum utforma gatorna som gemensamma rum där människor kan vistas och där trivselen, de estetiska värdena samt tillräcklig framkomlighet och säkerhet är viktiga.

Uttagandet av avgifter

När kommunen åtar sig att sköta uppgifter som ankommer på tomtägarna, fastställs avgiften enligt lag på olika grunder beroende av om kommunen åtagit sig att sköta underhåll eller renhållning. När det gäller underhåll får avgiften tas ut i enlighet med de årliga kostnader som orsakas av underhållet, medan avgiften för renhållning enligt lag har tagits ut i enlighet med de genomsnittliga kostnaderna.

Kommunala bestämmelser

I och med att ordningslagen trätt i kraft och det blivit möjligt att utfärda kommunala miljöskyddsbestämmelser med stöd av miljöskyddslagen bör behovet av att utfärda kommunala bestämmelser enligt denna lag omprövas.

Styrningen av arbeten på gatorna

I publikationen B 28/2002 "Arbeten på gatorna. Utveckling av tillståndsförfarandet" som hör till kommunikationsministeriets Tillfots –projekt har det utretts vilka hinder som orsakas av arbeten på gatorna, vilka brister som förekommer när det gäller säkerheten och samordningen av arbeten, huruvida gatornas konstruktioner försämrats till följd av arbetena samt vilka möjligheter det finns att lösa dessa problem. För att garantera att kommunen skall få information om de arbeten som utförs på gator och allmänna områden och en möjlighet att styra och övervaka arbetena samt ta ut en skälig avgift, föreslås det i utredningen att också lagen om underhåll och renhållning skall ändras.

Eftersom lagbestämmelser har saknats har kommunerna inte haft möjlighet att styra eller bestämma tidpunkten för de arbeten som utförs på gatorna så att arbetena skall åstadkomma så liten störning för trafiken som möjligt och inte försvaga gatans konstruktioner eller kvalitet. Kommunerna har inte heller kunnat fastställa avgifter för arbeten på gatorna. Enligt förvaltningsdomstolarnas rättspraxis har kommunen inte kunnat godkänna en kommunal taxa för en handläggnings- och övervakningsavgift i samband med grävningstillstånd (Tavastehus förvaltningsdomstols beslut 9.9.2002 nr 02/0449/2). En grävningavgift har inte kunnat fastställas som en sådan avgift för inspektion och tillsyn som avses i markanvändnings- och bygglagen (Kouvola förvaltningsdomstols beslut 21.12.2001 nr 01/0565/1). Enligt högsta förvaltningsdomstolens avgörande 05.12.2002 L 3209 fanns det inte någon lagstadgad grund för grävningavgiften.

Övervakning, sanktioner och administrativa arrangemang

Den övervakning av underhållet och renhållningen som föreskrivs i denna lag har inte fungerat tillräckligt väl. Hos de tillsynsmyndigheter som avses i den nuvarande lagen, dvs. hos kommunens byggnadsnämnd och polisen, har det förekommit brister i myndighetsövervakningen och samarbetet. En viktig orsak till detta har ansetts vara att byggnadsnämnden har fungerat som kommunal tillsynsmyndighet fastän byggnadsnämndens uppgifter annars inte omfattar underhåll och renhållning. Det har inte funnits tillräckliga möjligheter att vidta åtgärder och lagen har inte erbjudit någon möjlighet till omedelbart ingripande i risksituationer.

Lagen är föråldrad när det gäller det administrativa förfarandet och laghänvisningarna, eftersom den övriga lagstiftningen har ändrats efter att denna lag stiftades. Den straffbestämmelse som ingår i 17 § motsvarar inte den nivå som vanligtvis krävs för straffbestämmelser, eftersom bestämmelsen inte tillräckligt väl överensstämmer med den straffrättsliga legalitetsprincipen.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Målet är inte att genomföra en totalrevidering av lagen genom att väsentligen ändra lagens terminologi eller uppgiftsfördelningen i lagen. Genom lagändringen strävar man däremot efter att avhjälpa de problem som hör samman med hur lagen fungerar i praktiken och med dess tolkning. Dessa problem utgörs av att den kvalitativa nivån för underhållet i synnerhet inom småhusområden inte uppnåtts, av att det inte tagits tillräcklig hänsyn till fotgängarnas och cyklisternas behov, av de problem som gatudammet förorsakar i fråga om luftkvaliteten samt av problemen i samband med organiseringen av arbeten på gatorna.

2.1. Ny definition av den kvalitativa nivån för gatuunderhållet

Definitionen av den kvalitativa nivån för gatuunderhållet förnyas så att det i större ut-

sträckning skall tas hänsyn till de olika trafikformernas behov samt till omständigheterna. Det föreslås att gatuunderhållet skall omfatta de åtgärder som har till syfte att hålla gatan i ett sådant skick som är tillfredsställande med avseende på trafikens behov. Till de faktorer som skall beaktas hör gatans trafikmässiga betydelse, trafikmängden, tiden på dygnet, väderleken och förutsebara väderleksväxlingar, de olika trafikformernas behov, såsom motorfordonstrafikens, fotgängartrafikens och cykeltrafikens behov, samt trafiksäkerheten och trafikens framkomlighet.

2.2. Kommunen skall ansvara för underhållet av gång- och cykelvägar som till sin utformning inte kan särskiljas från varandra

Det skall i enlighet med gällande praxis nu bestämmas i lag att kommunen skall ansvara för underhållet av kombinerade gång- och cykelvägar. Målet är att den kvalitativa nivån för underhållet av de kombinerade gång- och cykelvägarna skall bli enhetlig och att ansvarsfördelningen skall klargöras.

2.3. Precisering av underhållets innebörd

2.3.1. Underhållet skall innefatta avlägsnande av stenmaterial som använts för halkbekämpning

Avlägsnandet av stenmaterial som använts för halkbekämpning skall nu i lagen definieras som en del av gatuunderhållet. Kommunen skall således sköta avlägsnandet av sand eller annat stenmaterial på körbanan och på cykelvägar samt på kombinerade gång- och cykelvägar och tomtägarna skall sköta avlägsnandet av sand och stenmaterial på gångbanan.

Gatudammet och den partikelhalt som dammet förorsakar i luften är ett allvarligt problem som man försöker bidra till att avhjälpa genom denna lagändring. Syftet med lagändringen är att förenhetliga gatuunderhållet och -renhållningen samt att försnabba och effektivisera det maskinella avlägsnandet av dammande stenmaterial om våren, så att de mål som uppställts i fråga om luftkvalite-

ten kan nås. Dessa mål kan nås genom att förpliktelseerna görs klara och ändamålsenliga. Ett annat mål är att möjliggöra användning av sådant stenmaterial som bäst lämpar sig för de olika förhållandena samt att i så stor utsträckning som möjligt samla in, behandla och återanvända materialet. Den som ansvarar för att sanden sprids ut och samlas in skall kunna göra detta på ett så förnuftigt sätt som möjligt.

I Vägverkets utredning "Hiekoitusmateriaalien käsittely ja kierrättäminen" från år 2003 har man undersökt användningen, insamlingen, rengöringen och återanvändningen av olika sandningsmaterial som avviker från varandra i fråga om sina egenskaper.

I Europeiska gemenskapernas råds direktiv 96/62/EG och 1999/30/EG gällande luftkvaliteten finns bestämmelser om luftkvaliteten och partikelhalten. Direktiven har införts genom 102 § i miljöskyddslagen (86/2000) och genom statsrådets förordning om luftkvaliteten (711/2001), vilken utfärdats med stöd av 11 och 117 § i miljöskyddslagen. I förordningen finns bestämmelser om gränsvärden för partikelhalterna i luften samt om utredningsförfarandet för förebyggande av olägenheter. I Finland gäller också de nationella riktvärden för luftkvaliteten i samhällena som har utfärdats genom statsrådets beslut (480/1996).

2.3.2. Lagbestämmelser om ansvaret för underhållet och renhållningen av gatumöbler

I lagen fastställs att underhållet av gatumöbler skall utgöra en del av gatuunderhållet.

Målet är att i enlighet med dagens gatuplanering främja möblering av gaturummet samt att beakta fotgängar- och cykeltrafikens samt äldre människors, handikappades och övriga specialgruppers behov, såsom behovet av tillräcklig framkomlighet och rastplatser. Med gatumöbler avses i bestämmelsen olika föremål som kommunen placerat på gatorna, såsom blomsterkrukor och bänkar.

Underhållet av gatumöbler utgör en del av gatuunderhållet och ankommer i regel på kommunen, om inte underhållsskyldigheten har fördelats på något annat sätt när det gäller

gångator, gårdsgator eller andra gator som tillgodoser ett särskilt trafikbehov. Det kan genom avtal bestämmas att underhållet av de möbler som finns på restaurangernas terrasser skall skötas av den företagare som fått tillstånd att placera ut möblerna.

Gatmöbler skall höra till kommunens renhållningsskyldighet.

2.3.3. Underhållet av den infartsväg som leder till tomten

Det har redan enligt tidigare tolkningar ansetts att det hör till tomtägarens uppgifter att se till att infartsvägen till tomten och trumman i anslutning till ett öppet dike som rinner under infartsvägen hålls öppna året runt. Nu fastställs denna underhållsskyldighet i lag. Till uppgiften hör att ploga, att forsla bort snövallar samt att se till att trumman fungerar tillräckligt väl genom att is, snö, löv och skräp som hindrar regnvattnet från att rinna vidare avlägsnas. Enligt 88 § i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) ansvarar fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren likaså på egen bekostnad för byggandet av en tomtanslutning från kanten av en anlagd gatas körbanda till sin fastighet.

2.3.4. Partiellt underhåll som möjliggör användning av kälke

Partiellt underhåll av en gata, till exempel en gångbana eller en gång- och cykeltväg, vilket innebär att gatan delvis lämnas utan halkbekämpning för att möjliggöra användning av kälke, skall tillåtas genom en uttrycklig lagbestämmelse, förutsatt att detta inte medför avsevärda olägenheter för trafiken. Det skall dock fattas ett separat beslut om saken i kommunen och det skall informeras om saken på ett behörigt sätt.

Genom denna bestämmelse strävar man efter att trygga den praxis som råder framför allt på landsbygden, vilken innebär att rutterna för sparkstöttingar och barnens pulkor lämnas osandade.

2.4. Kommunens skyldighet att åta sig att sköta det underhåll som ankommer på tomtägarna

Kommunen har redan tidigare haft rätt att åta sig att sköta det underhåll och den renhållning som ankommer på tomtägarna. Denna rätt skall alltjämt bevaras.

Det föreslås att kommunen inom småhusdominerade områden skall ha skyldighet åta sig att sköta det underhåll av gångbanan som ankommer på tomtägarna, om den kvalitativa nivån för underhållet som fastställts i lagen inte uppnås eller om underhållsuppgifterna fördelas särskilt ojämnt mellan tomtägarna inom området. Detta förutsätter dock att underhållet kan anordnas som en ändamålsenlig regional helhet och att området lämpar sig för maskinellt underhåll.

För de uppgifter som kommunen åtagit sig att sköta får kommunen ta ut en avgift som fastställts i den kommunala taxan och som grundar sig på de kostnader som orsakats av underhållet.

Bestämmelserna om beredningen av sådana kommunala beslut som medför en ändring av tomtägarnas skyldigheter skall ändras så att man i samband med att det ges tillfälle till hörande i fråga om beslutsförslaget skall kungöra saken på kommunens anslagstavla och åtminstone i en tidning som utkommer på orten. De som gjort framställningen underrättas om förslaget per brev. Om förslaget innebär en ändring av tomtägarnas uppgifter, skall de tomtägare som berörs av saken dessutom underrättas om beslutsförslaget i ett vanligt brev. Beslutet skall delges dem som gjort framställningen och tomtägarna i enlighet med förvaltningslagen (434/2003).

2.5. Ändringar i fråga om gatuhållningen

I lagen fastställs att tomtägarnas renhållningsskyldighet skall omfatta skyldigheten att inom gatuområdet vårda en sådan grönska eller ett sådant dike som direkt gränsar till tomten och som sträcker sig högst 3 meter från tomtgränsen.

Målet är att en enhetlig kvalitativ nivå för renhållningen skall uppnås. De diken och grönremsor som berörs av dessa bestämmelser är vanligtvis belägna på småhusområden, de gränsar direkt till tomterna och de lämpar sig i allmänhet inte för maskinell skötsel. Den föreslagna bestämmelsen ökar således småhusområdenas prydlighet.

Avlägsnandet av de löv som fallit på gatorna från träd och buskar definieras som en del av gaturenhålningen, som i regel skall skötas av tomtägarna fram till körbanans mittlinje. Avsikten är att man genom en uttrycklig lagbestämmelse skall råda bot på den oklarhet som rått i fråga om lagens tolkning.

2.6. Möjligheten att utfärda kommunala bestämmelser

Det föreslås att det på nytt skall finnas en möjlighet att med hänsyn till de lokala förhållandena utfärda kommunala bestämmelser om underhållet och renhållningen av gator och allmänna områden. I samband med att ordningslagen (612/2003) stiftades upphävdes den bestämmelse som möjliggjorde detta och de kommunala ordningsstadgorna som innehöll närmare bestämmelser om underhåll och renhållning gäller inte längre efter den 1 oktober 2003. Bestämmelserna kan till sin karaktär vara sådana som preciserar den kvalitativa nivån för underhållet och renhållningen. Avsikten är att garantera en möjlighet att beakta de lokala förhållandena.

Bestämmelserna skall på motsvarande sätt som byggnadsordningen utarbetas i växelverkan inom kommunen.

2.7. Styrningen av arbeten på gator och allmänna områden

Det föreslås att ett anmälningsförfarande skall tas i bruk i fråga om arbeten som utförs på gator och allmänna områden, samt att kommunen skall ges en möjlighet att utfärda bestämmelser om hur arbetena skall utföras.

En internationell jämförelse visar att man i Sverige och Storbritannien redan iakttar ett förfarande som motsvarar det system som föreslagits för Finlands del. I Sverige uppställer lagen ramar för styrningen och övervakningen av arbeten på gator och närmare bestämmelser

utfärdas på kommunal nivå. Grävning och byggande på en allmän plats förutsätter tillstånd av gatumyndigheten. För anordningarnas placering behövs dessutom tillstånd av kommunen. Företagen och kommunerna ingår avtal om principerna för placeringen av anordningarna. För arbeten på gatorna uttas en avgift som jämförs med parkeringsavgifter, tomtlega och övriga avgifter för utnyttjande av allmänna områden. Storleken av denna avgift som fastställs separat inom varje kommun grundar sig på områdets läge och storlek samt på tiden. Enligt lagen är det möjligt att utnyttja vite och hot om tvångsutförande, men inte att fastställa någon avgift för att arbetet fördröjts eller för att arbetets kvalitet är låg. De avgifter som orsakas av att bestämmelserna överträds är avtalsbaserade.

Styrningen av arbeten på gator grundar sig i Storbritannien på gatulagen från år 1991 och på de förordningar som utfärdats med stöd av den. I förordningarna finns detaljerade och riksomfattande bestämmelser bl.a. om de olika avgifternas storlek. Myndigheterna kan inte begränsa placeringen av anordningar på gatorna. Myndigheterna kan dock befatta sig med det sätt på vilket arbetet utförs, den tid arbetet pågår och den eftersträlvade kvaliteten. Anmälningskyldigheten gäller inledandet av arbetena och placeringen av anordningarna. Kommunen kan förutsätta att de som utför arbeten på gatorna skall skaffa en gatuarbetslicens som garanti för yrkeskunskunskap och säkra. Arbetet får inte fördröjas. Om arbetet utförs inom den fastställda tiden uttas ingen avgift, men om arbetet fördröjs uttas en avgift. Grunderna för avgifterna fastställs på riksomfattande nivå.

I Finland har kommunerna enligt 84 § i markanvändnings- och bygglagen i samband med gatuhållningen en samordningsuppgift som gäller gatuområdet och ledningar, anordningar och konstruktioner ovanför och under gatuområdet. Kommunerna har även med stöd av 110 § i kommunikationsmarknadslagen (393/2003) en liknande koordinationsuppgift.

Anmälningskyldigheten beträffande arbeten som utförs på gator och allmänna områden är nödvändig för att kommunen skall få vetskap om vilka arbeten som utförs vid var-

je tidpunkt och kunna sköta de föreskrivna samordningsavgifterna. Syftet med samordningen är att se till att alla nätverk och anordningar som är väsentliga för samhällets och fastigheternas funktion kan placeras på ett ändamålsenligt sätt. Samtidigt försöker man se till att de ledningar, anordningar eller gatukonstruktioner som redan finns på platsen inte skadas i samband med grävningsarbetet. Det är viktigt att kommunen får vetenskap om arbetena också därför att kommunen alltid i sista hand bär ansvaret för underhållet av gator och allmänna områden, även då någon annan utför arbeten på ett område. Syftet med övervakningen är dessutom att på det sätt som förutsätts i markanvändnings- och bygglagen se till att gatorna och de allmänna områdena är framkomliga och trivsamma.

2.8. Sammanslagning och förenhetligande av bestämmelserna om avgifter

Kommunen skall liksom förut godkänna en taxa som innefattar grunderna för beräkning av alla avgifter.

Kommunens rätt att ta ut en avgift när den övertar tomtägarnas gatuunderhållsskyldighet skall bevaras oförändrad, men bestämmelsen skall flyttas till den nya 14 b §. Den avgift kommunen har rätt att ta ut när den övertar tomtägarnas gatuhållningsskyldighet skall ändras så att den motsvarar avgiften för gatuunderhållet. Istället för att avgiften årligen fastställs på basis av de genomsnittliga kostnaderna skall avgiften fastställas i enlighet med de faktiska kostnader som orsakats av renhållningen.

Det föreslås att kommunen hos de anmälningsskyldiga skall ha rätt att ta ut en avgift som motsvarar de kostnader som orsakas av granskningen av anmälningarna om arbeten på gator och allmänna områden och av övervakningen av arbetena. Kommunen skall likaså kunna ta ut en skälig avgift för att en gata eller ett allmänt område används som arbetsplats och tillfälligt avstängs för allmänt bruk. Avgiften skall grunda sig på tiden, områdets storlek och på hur centralt beläget området är. Avsikten med bestämmelsen är att den som orsakat kostnaderna skall åläggas betala dem. Största delen av de arbeten som utförs på gator och allmänna områden hör

sammans med ekonomiskt lönande affärsverksamhet och det är därför inte motiverat att de kostnader som styrningen av arbetena orsakar kommunen skall betalas av offentliga medel. Syftet med bestämmelsen är dock inte att dessa avgifter skall utgöra en inkomstkälla för finansiering av kommunens övriga verksamhet. Detta framgår också av att avgifterna skall grunda sig på de faktiska kostnader som orsakats kommunen och av principen om att avgifterna skall vara skäliga.

En avgift som motsvarar de särskilda kostnader som orsakats kommunen eller polisen av avvärjandet av omedelbar fara skall enligt 14 b § kunna tas ut hos den som orsakat faran.

2.9. Effektivisering av övervakningen och de administrativa tvångsmedlen

Istället för byggnadsnämnden som för närvarande är tillsynsmyndighet skall en myndighet som utses av kommunen fungera som tillsynsmyndighet.

Polisen har även tidigare fungerat som tillsynsmyndighet i enlighet med denna lag, men polisens och kommunens behörighet att utöva tillsyn skall skiljas från varandra så att polisen och kommunen skall vara behöriga att självständigt utöva tillsyn. Den kommunala tillsynsmyndigheten skall övervaka att alla de förpliktelser som föreskrivs i lagen fullgörs. Polisen skall vid sidan av den kommunala tillsynsmyndigheten endast utöva sådan tillsyn som behövs för att allmän ordning och säkerhet skall upprätthållas.

Kommunens tillsynsuppgifter får delegeras i enlighet med kommunallagen. Beslutanderätten i ett ärende som inbegriper användning av administrativa tvångsmedel kan dock enligt 14 § i kommunallagen (365/1995) endast delegeras till ett organ med flera medlemmar.

Genom en uttrycklig lagbestämmelse möjliggörs användningen av direkt förvaltnings-tvång när en omedelbar fara hotar säkerheten för dem som använder en gata eller ett allmänt område. Metoderna kan t.ex. vara att omgärda ett område, informera om faran, fylla en grop eller flytta ett löst föremål.

Om kommunen försummar sina skyldigheter kan den regionala miljöcentralen vid vite förplikta kommunen att sköta sina uppgifter.

Möjligheten att ålägga kommunen att sköta sina uppgifter utsträcks att gälla också de fall där skyldigheten att sköta uppgifterna grundar sig på att kommunen är tomtägare.

Beträffande förfarandet i anslutning till vite hänvisas till viteslagen (1113/1990).

2.10. Förnyelse av ändringssökandet

I fråga om de beslut som avses i denna lag skall ändringssökandet ordnas så att ändring i andra beslut än de som särskilt nämns i lagen skall sökas i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996).

I beslut där det är fråga om den allmänna kontrollen av det kommunala beslutsfattandet får ändring sökas genom besvär i enlighet med kommunallagen. Sådana beslut utgörs av godkännandet av de kommunala bestämmelserna om underhåll och renhållning, det beslutsfattande som gäller den kommunala tillsynsmyndigheten och delegering av dess uppgifter samt godkännandet av den kommunala taxa som innefattar grunderna för beräkning av avgifterna.

2.11. Översyn av straffbestämmelsen

Straffbestämmelsen i 17 § skall ändras så att de straffbara försummelseerna skall preciseras genom hänvisningar till olika bestämmelser och genom specificering av vilka förpliktelser bestämmelsen gäller. Gärningens straffbarhet förutsätter, förutom försummelse av en sådan förpliktelse som avses i lagen, att gärningen inte betraktas som ringa och det inte utsatts vite för samma försummelse och att strängare straff för gärningen inte bestäms någon annanstans i lag. Det skall likaså vara straffbart att försumma anmälningsskyldigheten i fråga om arbeten som utförs på gator och allmänna områden.

2.12. Hänvisningar till markanvändnings- och bygglagen

När det gäller inträdet av skyldigheterna att sköta underhåll och renhållning av gator och allmänna områden innehåller lagen en hänvisning till 86 § 3 mom. i markanvändnings- och bygglagen och till dess bestämmelse om gatuhållningsskyldigheten.

Lagens ordalydelse skall också ses över så att den överensstämmer med den terminologi som används i fråga om tomtindelning i markanvändnings- och bygglagen.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Som sammandrag kan man konstatera att propositionens ekonomiska verkningar för den kommunala ekonomins del är i balans. Propositionen har den 23 mars 2004 behandlats vid delegationen för kommunal ekonomi och kommunal förvaltning som förordar ett godkännande av propositionen. De ökade utgifter på 1—2 miljoner euro som kommunerna orsakas av underhållet av kombinerade gång- och cykelvägar samt av avlägsnandet av sand från körbanorna är i ungefär samma storleksordning som de ökade inkomster som uppskattningsvis kommer att inbringas av övervakningen av arbeten på gatorna.

Lagförslaget har inte någon avsevärd betydelse med tanke på de totala kostnaderna för underhållet och renhållningen av gator och allmänna områden, eftersom ungefär samma arbeten utförs redan tidigare. Avsikten med lagförslaget är att fördelningen av uppgifterna och förpliktelseerna mellan de olika kontrahenterna skall förenhetligas, i huvudsak i enlighet med gällande praxis. Propositionens viktigaste ekonomiska verkningar hör samman med underhållet av kombinerade gång- och cykelvägar, avlägsnandet av stenmaterial som använts för halkbekämpning, kommunens skyldighet att inom småhusområden åta sig att sköta det underhåll som ankommer på tomtägarna, övervakningen av arbeten som utförs på gator och allmänna områden samt med effekterna av de förändrade kraven på den kvalitativa nivån för underhållet. Det kan endast göras en grov bedömning av kostnadseffekterna, eftersom man inte till alla delar har tillgång till exakta uppgifter. Osäkerheten i samband med bedömningen av verkningarna för den kommunala ekonomin ökas av att kommunen både enligt gällande lag och enligt de föreslagna lagändringarna har rätt, men inte skyldighet, att ta ut en avgift för de uppgifter som kommunen övertagit av tomtägarna. Uppgifterna om de ekonomiska

effekterna grundar sig i huvudsak på uppgifter som samlats in av Finlands Kommunförbund.

Enligt gällande praxis har det ansetts att underhållet av kombinerade gång- och cykelvägar skall skötas av kommunen. I vissa städer har de kombinerade gång- och cykelvägarna betraktats som gångbanor när det gäller underhållet och därmed har tomtägarna ansvarat för deras vinterunderhåll. Denna ståndpunkt omfattades även av högsta förvaltningsdomstolen i ett avgörande år 1999. Kostnaderna för vinterunderhållet av kombinerade gång- och cykelvägar har uppskattats till ungefär 9 miljoner euro per år. Eftersom kommunerna huvudsakligen även redan tidigare har skött vinterunderhållet av kombinerade gång- och cykelvägar på sin egen bekostnad, kan lagförslagets kostnadseffekt beräknas på basis av att vinterunderhållet överförs på kommunerna i de kommuner där tomtägarna har ansvarat för vinterunderhållet av de kombinerade gång- och cykelvägarna. För kommunerna torde den totala kostnadseffekten för det utvidgade ansvaret för underhållet av kombinerade gång- och cykelvägar uppgå till ungefär 0,5—1,0 miljoner euro per år.

Det föreslås att lagförslaget skall innehålla en precisering enligt vilken avlägsnandet av stenmaterial som använts för halkbekämpning hör till vinterunderhållet och således skall skötas av kommunen när det gäller körbanan och av tomtägarna när det gäller gångbanan. Kommunerna har redan tidigare i stor utsträckning skött avlägsnandet av stenmaterial om våren för att de olägenheter som förorsakas av dammet skall minimeras. En del av kommunerna har enligt gällande lag ansett att vårstädningen utgör en del av renhållningen och skall skötas av tomtägarna. För dessa kommuner medför den föreslagna ändringen i lagförslaget tilläggskostnader som enligt en grov uppskattning uppgår till sammanlagt 0,5—1 miljoner euro per år.

Lagförslaget förpliktar kommunerna att under vissa förutsättningar åta sig att sköta det vinterunderhåll av gångbanan som ankommer på tomtägaren. Eftersom kommunen hos tomtägarna får ta ut en avgift som motsvarar de kostnader som orsakats av dessa uppgifter, medför lagförslaget inte till denna

del någon ändring i fördelningen av det totala kostnadsansvaret mellan kommunen och tomtägarna. Däremot sker en överföring av kostnaderna mellan tomtägarna. När kommunen åtar sig att sköta de uppgifter som ankommer på tomtägarna, skall en avgift som motsvarar de kostnader som orsakats av uppgifterna i enlighet med en godkänd taxa tas ut hos alla ägare till tomter som ligger invid gator som upplåtits till allmänt bruk inom området, oberoende av om det finns någon gångbana invid tomten eller inte. När tomtägarna själva sköter gångbanans vinterunderhåll riktar sig underhållsansvaret och kostnaderna endast mot ägarna till de tomter invid vilka det finns en gångbana. När underhållsuppgifterna övertas av kommunen minskar andelen av det arbete som tomtägarna utför ”gratis”, vilket kan förväntas öka de totala kostnaderna för underhållet. Å andra sidan kan kommunerna, till ett förmånligare pris än en enskild tomtägare, låta utföra vinterunderhållet maskinellt inom ett stort enhetligt område.

Enligt den bestämmelse som ingår i 10 § i lagförslaget, i vilken det bestäms att renhållningen av en grönremsa eller ett dike som sträcker sig högst 3 meter från tomtgränsen ankommer på tomtägarna, överförs ansvaret för arbetet och även de kostnader som orsakas av arbetet från kommunen till tomtägarna. Kostnaderna kan för den enskilda tomtägarens del anses som små. För kommunernas del medför denna ansvarsöverföring en besparing, men besparingen är emellertid liten eftersom kommunernas resurser i praktiken sällan har räckt till för skötseln av dessa grönremsor.

Styrningen av arbeten som utförs på gatorna ankommer redan enligt markanvändnings- och bygglagen på kommunen. Enligt kommunikationsmarknadslagen har kommunerna en skyldighet att samordna utläggningen av telekablar även på andra områden. Eftersom kommunen ansvarar för anordnandet av underhåll och renhållning är kommunen skyldig att övervaka och styra arbeten även på andra allmänna områden.

Kommunerna har skött styrningen på sin egen bekostnad. Lagförslaget ger kommunerna rätt att ta ut en avgift som täcker kostnaderna för inspektions- och övervaknings-

uppgifterna. I och med att denna avgift tas ut överförs kostnaderna enligt orsaksprincipen på dem som är anmälningsskyldiga för arbeten som utförs på gator och allmänna områden. Till dessa hör bl.a. företag och inrättningar som lägger ut ledningar, de som ansvarar för byggplatser och de som uppför reklamkonstruktioner. Det är mycket svårt att förutse kostnadseffekten av detta bl.a. på grund av att kommunerna inte kommer att ha någon skyldighet att ta ut en avgift. Det är sannolikt att avgiften närmast kommer att tas i bruk i de största städerna och kommunerna, där det finns det största behovet av att styra arbeten som utförs på allmänna områden. Enligt en grov uppskattning som gjorts av Finlands Kommunförbund kommer det sammanlagda beloppet av de avgifter som inflyter att motsvara kostnaderna för några tiotal (30—50) årsverken, dvs. uppgå till ungefär 2 miljoner euro per år.

Enligt 14 b § i lagförslaget får kommunen också ta ut en avgift för att ett allmänt område används som arbetsplats när området avstängs för allmänt bruk. Kommunerna har även tidigare tagit ut en sådan avgift när det gällt husbyggen och en del av gatuområdet har omgärdats för byggets behov. De hyror som tagits ut i dessa fall har varierat från kommun till kommun och även beroende av det omgärdade områdets läge. Avgifterna har vanligtvis varit 0,2—0,5 euro/m²/vecka. Enligt denna prissättning är avgiften t.ex. för att en 100 meter lång sträcka av en 5 meter bred gångbana avstängs som arbetsplats för en vecka 100—250 euro. Som jämförelse kan det konstateras att byggkostnaderna för en vanlig kabelkanal för samma sträcka uppskattningsvis uppgår till ungefär 10 000 euro, även om kostnaderna kan variera mycket beroende av platsen och konstruktionerna. Det är svårt att bedöma den totala kostnadseffekt som avgiften medför, eftersom avgiften endast torde tas i bruk i större städer och kommuner där det finns behov av att effektivisera styrningen av arbeten som utförs på gator och andra allmänna områden. Å andra sidan kan behovet av att ta allmänna områden i besittning avsevärt minskas och avgifter undvikas genom att man förbereder sig på kommande behov genom rörläggning som sker på förhand samt genom att arbetena planeras

omsorgsfullt och utförs snabbt.

De föreslagna avgifterna riktar sig närmast mot företag som bedriver affärsverksamhet och som inbegriper kostnaderna i de avgifter som de tar ut för sina tjänster. Till storleksklassen innebär avgifterna inte någon betydande post i ekonomin för de aktörer som de riktar sig mot. Genom att tillämpa principen om att den som orsakat kostnaderna skall betala dem strävar man därför i första hand efter att minimera de olägenheter som arbetena på gator och allmänna områden medför för användarna.

Genom att underhållsåtgärderna riktas rätt är det möjligt att uppnå helhetsekonomiska besparingar. Då kraven på underhållet definieras på ett nytt sätt i lagen, blir det möjligt att prioritera åtgärderna genom att beakta gatans trafikmässiga betydelse, trafikmängden, tiden på dygnet, väderleken och förutsebara väderleksväxlingar samt de olika trafikformernas behov, såsom motorfordonstrafikens, fotgängartrafikens och cykeltrafikens behov, samt trafiksäkerheten och framkomligheten. På livligt trafikerade gator i städernas centrum kan man således förutsätta att nivån för underhållet ligger över genomsnittet, fastän kostnaderna skulle vara större än för underhållet av ett lika stort område som är mer avlägset beläget. Antalet olyckor där fotgängare och cyklister halkat eller ramlat omkull och där olyckorna krävt vård har enligt de utredningar som gjorts under de senaste åren uppskattats till ungefär 60 000—70 000 olyckor per år, av vilka 80 % inträffade på allmänna områden. De kostnader som föranletts av olyckorna har uppskattats till 300—400 miljoner euro per år. Av de uppskattade totala kostnaderna utgör sjukvårdens andel ungefär 13 %, den uteblivna arbetsinsatsens andel ungefär 22 % och den förlorade välmågans andel ungefär 65 %. Genom de centrala reformerna i lagförslaget strävar man i synnerhet efter att förbättra fotgängarnas och cyklisternas förhållanden. Om antalet olyckor ens till en del kan minskas med hjälp av dessa reformer, kan de helhetsekonomiska besparingarna bli betydande. Även en liten minskning av de helhetsekonomiska kostnaderna för olyckorna motsvarar en stor andel av kostnaderna för vinterunderhållet.

3.2. Verknningar i fråga om organisation och personal

Denna lagändring påverkar inte i nämnvärd utsträckning kommunernas personalstyrka när det gäller de uppgifter som avses i denna lag. Kommunernas effektiverade styrning och övervakning av arbeten som utförs på gator och allmänna områden och den mer omfattande skyldighet som föreskrivs för kommunerna att åta sig skötseln av uppgifter som ankommer på tomtägarna kan i vissa kommuner medföra en liten ökning av personalen.

De uppgifter som tidigare sköts av polisen, som utövar riksomfattande tillsyn, och av de regionala miljöcentralerna skall i huvudsak kvarstå hos dem. Efter lagändringen kan utarbetandet av ny förvaltnings- och rättspraxis i början öka behovet av utbildning vid myndigheterna samt antalet besvär.

Då ansvaret för underhållet av kombinerade gång- och cykelvägar överförs från tomtägarna till kommunen, medför det en minskning av tomtägarnas arbete och en ökning av det arbete som kommunerna skall låta utföra. I praktiken kommer uppgifterna sannolikt på avtalsbasis att överföras till miljöentreprenörer.

Det arbete som tomtägarna utför minskar i synnerhet inom småhusområden när kommunerna oftare än tidigare åtar sig att sköta underhållet eller renhållningen som regionala helheter. Inom småhusområden innebär detta ofta att tomtägarnas eget arbete ersätts av det arbete som kommunen låter utföra. Tomtägarnas eget arbete ökar i viss mån när det gäller renhållning av den grönremsa och det dike som gränsar till tomten.

Kommunerna och tomtägarna låter i allt större utsträckning underhållet och renhållningen skötas av entreprenörer. Personalen inom de privata företagen kommer troligtvis att öka.

3.3. Verknningar för miljön

Genom bestämmelserna om avlägsnande av stenmaterial som använts för halkbekämpning strävar man efter att minska de olägenheter som gatudammet förorsakar och förbättra luftkvaliteten.

Det föreslås att tomtägarna skall ha en skyldighet att hålla växtligheten inom den grönremsa och det dike som gränsar till tomten välvårdad. För närvarande har dessa områden ofta lämnats oskötta, eftersom kommunerna inte haft tillräcklig personal eller utrustning för att sköta dem. Många tomtägare har emellertid även utan lagstadgad skyldighet skött dessa områden. En uppsnygning av områdena förbättrar bilden av omgivningens och främjar till och med hälsan, eftersom skadliga ogräs såsom gråbon minskar.

3.4. Verknningar för olika medborgargrupperns ställning

Genom lagändringen strävar man efter att förbättra fotgängarnas och cyklisternas ställning i och med att dessa grupperns behov betonas när det gäller underhållet. Samma mål främjas av att ansvaret för underhållet av cykelvägarna samt sådana gång- och cykelvägar, som till sin utformning inte kan särskiljas från varandra, överförs på kommunen.

Genom lagändringen strävar man efter att det vinterunderhåll som upplevts som betungande inom småhusområdena i allt större utsträckning skall överföras på kommunerna.

Genom bestämmelser som möjliggör en effektiviserad styrning och övervakning av arbeten som utförs på gator och allmänna områden främjas fotgängarnas och cyklisternas framkomlighet, vilket gör det lättare speciellt för äldre människor, handikappade och andra specialgrupper att röra sig.

4. Beredningen av propositionen

4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Lagändringen har beretts som tjänsteuppdrag vid miljöministeriet samt i samarbete med olika intressentgrupper enligt följande:

Den utredning om fördelningen av ansvaret för gatuunderhållet och -renhållningen mellan kommunen och fastighetsägarna, som utarbetats under ledning av Finlands Kommunförbund, blev klar år 2001. Därefter ordnades i april 2002 en underhandling för de aktörer som svarar för underhållet och renhållningen av gator och allmänna områden och de sam-

manslutningar som representerar dessa, i syfte att utforma målen för lagändringen.

Angående de mål som på basis av underhandlingen utformats för lagändringen anordnades en remissbehandling i början av hösten 2002. På grundval av utlåtandena och samarbetet med intressentgrupperna utarbetades ett förslag till regeringsproposition, som var föremål för en omfattande remissbehandling i början av hösten 2003. Utlåtandena behandlades i samarbete med intressentgrupperna och det ordnades flera underhandlingar gällande propositionens specialfrågor. Som beredningsmaterial har man använt ett stort antal undersökningar och utredningar inom området. På basis av utlåtandena, utredningarna och underhandlingarna ändrades förslaget till regeringsproposition på flera punkter innan regeringens proposition överlämnades.

4.2. Utlåtanden

Angående förslaget till regeringsproposition begärdes den 17 juli 2003 utlåtanden av ungefär 90 olika instanser som mångsidigt representerar de statliga och kommunala myndigheterna, dem som ansvarar för underhållet och renhållningen av allmänna områden, dem som använder gatorna och de allmänna områdena samt dem som arbetar på gatorna. Det begärdes utlåtanden om förslaget till regeringsproposition samt om hurvida det behövs en totalreform av lagen och om vilka dess principer skulle vara.

Fram till senhösten 2003 tillställdes miljöministeriet sammanlagt 52 utlåtanden. I utlåtandena understöddes förslaget till regeringsproposition allmänt och det inkom inte ett enda utlåtande i vilket man skulle ha motsatt sig hela lagändringen. Det ansågs inte att en totalreform av lagen behövs i det här skedet.

Vid beredningen av propositionen har man i huvudsak försökt ta hänsyn till de synpunkter som framförts i justitieministeriets, inrikesministeriets, försvarsministeriets, kommunikationsministeriets, handels- och industriministeriets samt social- och hälsovårdsministeriets utlåtanden.

I kommunernas utlåtanden ansågs det allmänt att förslaget behövs och att det gör lagens tolkning klarare. Kommunerna ansåg att

det är viktigt att lagändringen kan träda i kraft snabbt. I två utlåtanden föreslogs att lagändringen skall innehålla en övergångsbestämmelse på grund av de nya förpliktelser som åläggs kommunerna.

Flera av de aktörer som utför arbeten på gatorna, framför allt inom telebranschen, motsatte sig bestämmelserna om arbeten på gatorna och om de avgifter som skall tas ut för dem. Det ansågs att bestämmelserna bl.a. skulle göra utvecklingen av informations-samhället långsammare och besvärligare och att de skulle vara problematiska med tanke på direktiven om elektronisk kommunikation och den nya kommunikationsmarknadslagen. I flera andra utlåtanden ansågs det emellertid också att bestämmelserna om arbeten på gatorna behövs. Bestämmelserna anses vara nödvändiga av orsaker för vilka redogörs ovan i punkterna 2.7 och 2.8 och som hänför sig till framkomlighet, samordning och organisering av övervakningen. I bestämmelsen och motiveringen till denna har dock fästs särskild uppmärksamhet vid att avgifterna skall vara skäliga.

De statliga myndigheterna och de sakkunniga inom specialområdena understödde allmänt förslaget, men föreslog vissa preciseringar i lagtexten och motiveringen.

Den respons som erhållits med anledning av utlåtandena behandlades vid ett sammanträde för intressentgrupperna i december 2003, och på basis av responsen gjordes vissa ändringar i regeringens proposition:

- det föreslås en övergångsbestämmelse för lagändringens ikraftträdande till den del det gäller utvidgningen av kommunernas skylldigheter,

- lagens straffbestämmelse skall ändras så att den motsvarar dagens krav,

- det föreslås inte att lagen skall innehålla särskilda skadeståndsbestämmelser vid sidan av skadeståndslagens bestämmelser,

- lagen föreslås inte innehålla någon bestämmelse om sopkärl, utan om dem kan kommunerna utfärda bestämmelser med stöd av avfallslagen.

Lagändringen och dess motivering preciseras på flera punkter. Preciseringar gjordes t.ex. på följande punkter:

- när det gäller den kvalitativa nivån för underhållet beaktas de växlingar som kan

förutses i väderleken samt framkomligheten,
- utvidgningen av kommunens skyldigheter att åta sig det underhåll som ankommer på tomtägarna begränsades att gälla småhusdominerade områden,

- bestämmelsen om arbeten på gator och allmänna områden förenklades och gjordes mer logisk,
- polisens och den regionala miljöcentralens uppgifter preciserades.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagets motivering

2 §. Lagen gäller gator som under olika tider i stads- eller detaljplaner upplåtits till allmänt bruk eller kan anses upplåtna därtill. Eftersom markanvändnings- och bygglagen trädde i kraft den 1 januari 2000, behöver lagen, utöver de tidigare hänvisningarna till lagar som gäller stadsplanen, dvs. hänvisningarna till stadsplanlagen (145/1931) och byggnadslagen (370/1958), kompletteras med en hänvisning till markanvändnings- och bygglagen. I 86 § 3 mom. i markanvändnings- och bygglagen bestäms om gatuhållningsbeslut.

Efter markanvändnings- och bygglagens ikraftträdande anses gatuhållningen enligt övergångsbestämmelsen i 219 § 2 mom. i markanvändnings- och bygglagen utan särskilt beslut omfatta gator och byggnadsplanvägar som upplåtits till allmänt bruk med stöd av den tidigare lagstiftningen och som är i allmänt bruk.

Denna lag gäller gator som upplåtits till allmänt bruk. Enligt 73 § i markanvändnings- och bygglagen gäller i fråga om stranddetaljplaner, utöver det som i 73 § nämns om kravet på innehållet i en plan, vad som bestäms om detaljplaner. En stranddetaljplan enligt byggnadslagen gäller såsom en detaljplan enligt markanvändnings- och bygglagen på vilken tillämpas de särskilda bestämmelser för strandområden som anges i 10 kap. i lagen.

Enligt huvudregeln skall trafiklederna inom stranddetaljplaneområden anvisas till samnyttjoområden och uppgiften att anlägga och underhålla samnyttjoområdena hör enligt 75 § i markanvändnings- och bygglagen sådan paragrafen lyder i lag (476/2004) till de fastigheter för vilka samnyttjoområdena har anvisats i planen. Enligt nämnda bestämmelse kan i en stranddetaljplan även anvisas områ-

den för allmänna behov (allmänna områden). I en sådan detaljplan kan fastighetsägaren genom en särskild bestämmelse åläggas att anlägga allmänna områden, om inte detta skall anses oskäligt med hänsyn till den ringa nytta detaljplanen medför för ägaren.

I undantagsfall, då anläggandet av allmänna områden vore oskäligt med tanke på fastighetsägarna, kan det sålunda inom ett allmänt område i en stranddetaljplan finnas gator vilkas underhåll och renhållning sköts enligt lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden. Likväl inträder skyldigheterna för en gata inom ett stranddetaljplaneområde enligt 86 § 3 mom. markanvändnings- och bygglagen först när gatan eller gatudelen tillgodoser behovet enligt markanvändning som genomförts enligt detaljplanen och kommunens beslut som gäller den (gatuhållningsbeslut) har fattats. Kommunen kan bedöma behovet av gatuhållning inom stranddetaljplaneområdet och fatta beslut om gatuhållning. Enligt huvudregeln är vägarna inom stranddetaljplaneområdena enskilda.

3 §. Av paragrafens 1 mom. framgår den kvalitativa nivå som eftersträvas för gatuunderhållet. Den tidigare definitionen av den kvalitativa nivån för underhållet kompletteras med ett särskilt omnämnande av de olika trafikformernas behov, såsom motorfordonstrafikens, fotgängartrafikens och cykeltrafikens behov, samt trafiksäkerheten och trafikens framkomlighet. Med framkomlighet för trafiken såsom ett kvalitetsnivåmål för underhållet av gator avses att personer som rör sig på olika sätt utan hänsyn till ålder eller handikapp skall kunna använda gator och allmänna områden. I bestämmelsen inbegrips också en noggrannare definition av omständigheterna. När det gäller nivån för underhållet beaktas gatans trafikmässiga betydelse,

trafikmängden, tiden på dygnet samt väderleken och de förutsebara väderleksväxlingarna.

Det är kommunens och tomtägarnas skyldighet att hålla gatan i ett sådant skick som är tillfredsställande med avseende på trafikens behov. Den som underlåter att fullgöra denna skyldighet kan åläggas skadeståndsskyldighet. Vid bedömningen av ansvarets uppkomst utgår man från skadeståndslagen (412/1974). Om det uppdagas att den som ansvarar för gatuunderhållet har försummat sin skyldighet att hålla gatan i ett sådant skick som är tillfredsställande med avseende på trafikens behov, t.ex. genom att dröja med att försätta gatan i det skick som motsvarar den underhållsnivå som krävs, kan skadeståndsskyldighet följa. Utgångspunkten är således att skadeståndsskyldigheten i samband med ansvaret för gatuunderhållet grundar sig på oaktsamhet, dvs. på att den som ansvarar för gatuunderhållet skall ha gjort sig skyldig till en underlåtelse eller något annat fel. Den som rör sig på gatan skall i regel kunna lita på att man tryggt kan röra sig på gatorna och att gatorna fyller den funktion de är avsedda för. Gatu användarna kan också själva vidta åtgärder för att minska risken för att råka ut för olycksfall genom att bereda sig på växlingar i föret och på sådana gatuarbeten som de har vetskap om samt genom att ta tillräcklig hänsyn till dessa omständigheter när de rör sig på gatorna. Vid bedömningen av skadeståndsansvaret måste man utreda om den skadelidande själv varit oaktsam, vilket enligt skadeståndslagen kan nedsätta ersättningsansvaret för den som ansvarar för underhållet.

Kommunen har möjlighet att fastställa en prioritetsordning för de underhålls- och renhållningsuppgifter som kommunen ansvarar för och att fastställa en angelägenhetsordning för gatorna. När det gäller de gångbanor som tomtägarna ansvarar för, måste tomtägarna vid bedömningen av när åtgärderna skall vidtas och hur de skall dimensioneras på motsvarande sätt bedöma hur centralt belägna gångbanorna är med tanke på trafiken och vid vilka tidpunkter gångbanorna används. Det krävs en högre standard och snabbare åtgärder på platser som är centrala med tanke på trafiken, såsom i städernas centrum och i

närheten av trafikstationer. På gator med livlig fordonstrafik, fotgängartrafik eller cykeltrafik krävs på grund av trafikmängden en högre nivå för underhållet än på de rutter som trafikeras endast i liten omfattning. Underhållsåtgärderna inriktas huvudsakligen på att hålla gatorna i skick under den tid då trafiken är som livligast. Således krävs det en högre nivå för underhållet vid de tidpunkter då människorna i allmänhet arbetar och även i övrigt under dagtid, än vad som krävs sent på kvällen eller i synnerhet på småtimmarna.

Väderleken och de förutsebara väderleksväxlingarna skall också beaktas. För att olyckor skall förebyggas skall man t.ex. genom snöröjning och halkbekämpning bereda sig på sådana väderleksförhållanden som man har vetskap om på förhand. Exceptionella växlingar i väderleken skall beaktas på ett sätt som är skäligt med tanke på omständigheterna. T.ex. en plötslig förutsebar växling i väderleksförhållandena, såsom snöfall, halka, en häftig regnskur, långvarig kraftig snöyra eller storm, medför för dem som ansvarar för underhållet en skyldighet att vidta åtgärder för att underhållet skall hållas på en tillfredsställande nivå. I samband med strävandena efter att uppnå en tillfredsställande nivå för underhållet under exceptionella väderleksförhållanden kan den ansvarige först sköta underhållet av områden som är centrala med tanke på trafiken. Lagen förutsätter inte att underhållsutrustningen skall dimensioneras så att den är tillräcklig med tanke på de mest exceptionella situationerna. Nivån för underhållet får emellertid inte någonstans under en längre tid ligga under den tillfredsställande nivån. Vid den skadeståndsrättsliga bedömningen är det både med tanke på gatuunderhållet och med tanke på dem som rör sig på gatorna av betydelse om man på förhand kunnat få information om de kommande väderleksväxlingarna t.ex. i väderleksrapporterna.

Skadeståndsansvaret för den som ansvarar för gatuunderhållet har fått sin närmare innebörd i rättspraxis. Genom lagändringen ändras inte principerna för fastställandet av skadeståndsansvar. I lagen framförs dock de olika trafikformernas behov och omständigheternas betydelse tydligare än förut, så att dessa kan beaktas när man på basis av en hel-

hetsbedömning överväger om det föreligger ett eventuellt skadeståndsansvar. Det underhållsansvar som avses i denna lag och det skadeståndsansvar som en försummelse ger upphov till skall alltså åligga den som enligt lag ansvarar för underhållet, fastän arbetet med stöd av ett avtal utförs av någon annan. Man kan gardera sig mot detta genom villkor som tas in i avtalet. Den föreslagna bestämmelsen i 3 § 1 mom. motsvarar de bestämmelser om underhåll av landsvägar som föreslagits i landsvägslagen (33 §) i regeringens proposition med förslag till landsvägslag och till vissa lagar som har samband med den (RP 17/2004 rd).

Till 3 mom. fogas ett omnämnande av att gatunderhållsskyldigheten omfattar underhållet av gatumöbler. Med gatumöbler avses t.ex. olika bänkar och blomsterställningar. Ansvaret för underhållet av dem fastställs i enlighet med 4 §. Enligt huvudregeln åligger underhållsskyldigheten kommunen när det gäller gatuumråden, men enligt 4 § 4 mom. kan man genom ett särskilt beslut, under de förutsättningar som nämns i paragrafen, bestämma att skyldigheten att underhålla en gågata, gårdsgata eller någon annan gata som tillgodoser ett särskilt trafikbehov skall fördelas på något annat sätt. När kommunen meddelar tillstånd att placera möbler på en avgränsad terrass, skall kommunen beakta de mål som anges i 3 § 1 mom. och de begränsningar som uppkommer med avseende på de olika trafikformernas behov och trafiksäkerheten, så att bl.a. tillräcklig framkomlighet kan garanteras.

I 4 mom. ingår även för vinterunderhållets del en hänvisning till den preciserade definitionen i 1 mom. Förteckningen över uppgifter som hör till vinterunderhållet kompletteras med avlägsnandet av stenmaterial som använts för halkbekämpning, vilket enligt allmän tolkning redan tidigare har hört till vinterunderhållet.

Den bestämmelse om partiellt vinterunderhåll av gator som redan tidigare har funnits i 5 mom. preciseras så att kommunen kan fatta beslut om att på en bestämd gata eller del av gata, till exempel en gångbana eller gång- och cykelväg eller en del av en sådan, inte skall utföras halkbekämpning för att möjliggöra användning av kälke. Tillräcklig infor-

mation är viktig både med tanke på användningen av kälke och med tanke på säkerheten för dem som rör sig på gatorna. Därför förutsätts det i lagen att det skall informeras om att kommunen fattat beslut om att delvis lämna en gata eller en del av den utan halkbekämpning. Informationen kan förmedlas t.ex. med hjälp av skyltar eller vägmärken. Med användning av kälke avses i detta lagrum att man åker sparkstötting, drar en pulka eller tar sig fram på något liknande sätt.

4 §. Till paragrafens 1 mom. fogas för klarhetens skull en bestämmelse enligt vilken det i 3 § 4 mom. avsedda avlägsnandet av stenmaterial som använts för halkbekämpning på gångbanor hör till tomtägarens underhållsskyldighet.

Det har redan tidigare ansetts att det hör till tomtägarens skyldigheter att svara för underhållet av den infartsväg som leder till tomt. Underhållet av infartsvägen omfattar en skyldighet att hålla trumman i anslutning till ett öppet dike som rinner under infartsvägen öppen året runt genom att i tillräcklig utsträckning hålla den fri från löv, skräp, snö och is. Till underhållet av infartsvägen hör också behövlig snöröjning, sandning och avlägsnande av sand samt bortforslande av snövallar. Detta tas in i 2 mom.

I paragrafens nya 3 mom. bestäms att cykelvägar och sådana gång- och cykelvägar som till sin utformning inte kan särskiljas från varandra skall omfattas av kommunens underhållsskyldighet. Underhållet av gång- och cykelvägar ankommer på kommunen, oberoende av om vägarna är kombinerade eller har skiljts åt genom vägmarkering. Om cykelvägen emellertid till sin utformning och även funktionellt klart har särskiljts från gångbanan t.ex. genom stenläggning i en annan nivå, genom en trädrad eller med hjälp av bänkar, svarar kommunen för vinterunderhållet av cykelvägen och tomtägarna enligt 1 och 3 mom. för vinterunderhållet av gångbanan.

8 §. Kommunerna skall alltså enligt 1 mom. ha möjlighet att genom beslut åta sig att sköta det underhåll som ankommer på tomtägarna när det gäller flera tomter eller t.o.m. när det gäller endast en tomt.

Till 2 mom. fogas en bestämmelse om kommunens skyldighet att i vissa fall åta sig

att sköta det underhåll som enligt 4 § 1 mom. ankommer på tomtägarna. En sådan skyldighet som avses i bestämmelsen uppkommer när den nivå för underhållet som avses i 3 § 1 mom. inte uppnås inom ett småhusdominerat område eller när underhållet fördelas särskilt ojämnt mellan tomtägarna inom området. Inom ett småhusdominerat område finns främst egnahemshus eller radhus. För att skyldigheten skall uppkomma räcker det att endera grunden föreligger.

Kommunen kan enligt 2 mom. bli befriad från skyldigheten att åta sig att sköta det underhåll som ankommer på tomtägarna om underhållet inte kan anordnas som en ändamålsenlig regional helhet eller området inte lämpar sig för maskinellt underhåll.

En ändamålsenlig regional helhet kan uppkomma genom att ett visst vinterunderhållsdistrikt fogas till ett angränsande distrikt eller genom att ett nytt vinterunderhållsdistrikt skapas. Lösningen skall vara motiverad också ur funktionell och ekonomisk synvinkel.

När en framställning om att kommunen skall åta sig att sköta tomtägarnas uppgifter görs till kommunen iakttas vid behandlingen av framställningen utöver 8 a § även kommunallagens bestämmelser och förvaltningslagens kompletterande bestämmelser. Kommunen skall med anledning av den skriftliga framställningen enligt nämnda lagrum fatta ett beslut som enligt 18 § 2 mom. kan överklagas genom förvaltningsbesvär av dem som gjort framställningen, t.ex. tomtägarna eller en sammanslutning.

Paragrafens 3 mom. kompletteras med en princip som varit gällande redan enligt tidigare rättspraxis, enligt vilken ansvaret för underhållet överförs på kommunen när kommunen genom ett myndighetsbeslut åtar sig att sköta det underhåll som enligt 4 § ankommer på tomtägarna. När en kommun eller entreprenör på avtalsbasis åtar sig att sköta underhållet överförs ansvaret inte, utan ansvaret bärs alltså av den som enligt lag ansvarar för underhållet.

De bestämmelser om avgifter som baserar sig på 8, 13, 14 a och 16 § har i samband med lagändringen sammanförts i 14 b §.

8 a §. Förfarandet i samband med beredningen av de beslut som avses i 1 mom. skall ändras så att det motsvarar dagens krav. De

beslutsförslag som avses i paragrafen är kommunens förslag till beslut om att skyldigheten att underhålla en gågata, en gårdsgata eller en annan gata som tillgodoser ett särskilt trafikbehov skall fördelas på annat sätt än vad som bestämts i 4 § 1 mom. samt förslag till beslut om att kommunen enligt 8 § 1 eller 2 mom. skall åta sig att sköta det underhåll som enligt 4 § ankommer på tomtägarna eller låta bli att åta sig det. Detta förfarande skall enligt 13 § 3 mom. också tillämpas på beslut som gäller renhållning.

Det skall på kommunens anslagstavla och i minst en tidning med allmän spridning på orten på förhand kungöras att beslutsförslaget hålls offentligt framlagt. Ett förslag till beslut om att kommunen skall åta sig att sköta tomtägarnas uppgifter skall dessutom delges tomtägarna inom området. De som gjort framställningen skall meddelas om beslutsförslaget. Meddelandet får sändas i ett vanligt brev. Med hjälp av de olika informationsmetoderna försöker man försäkra sig om att besluten bereds i växelverkan med de olika kontrahenterna.

Anmärkningar mot förslaget skall inlämnas till kommunen inom 14 dagar efter framläggandet av förslaget eller delfäendet av brevet. Den tidsfrist på 14 dagar som reserverats för inlämnande av anmärkningar mot förslaget börjar löpa först efter att det kungjorts att beslutsförslaget hålls framlagt. Om inte något annat visas anses delgivningen per brev ha skett senast den sjunde dagen efter att brevet sändes. Denna princip gäller också brev som sänds till utlandet.

I 2 mom. bestäms om delgivning av kommunens beslut. Beslutet skall delges dem som gjort framställningen. Beslutet skall på det sätt som föreskrivs i förvaltningslagen bevisligen delges de tomtägare som berörs av beslutet. Om kommunen genom sitt beslut förkastar en sådan framställning om ändring av tomtägarnas skyldigheter som avses i 8 § 2 mom., är det enligt lagen tillräckligt att beslutet delges dem som gjort framställningen.

Om kommunen har åtagit sig att sköta tomtägarnas uppgifter, tillämpas det krav på bevislig delgivning som avses i 2 mom. inte på fastställandet av den årliga avgiften eller på sändandet av inbetalningskortet.

Med tomtägare avses i denna paragraf tom-

ternas ägare och sådana innehavare av tomter som enligt 1 och 19 § i denna lag kan jämföras med ägare. Ett beslut berör tomtägaren om hans eller hennes fysiska prestations-skyldighet ändras eller omvandlas till betalningsskyldighet eller om tomtägaren åläggs betalningsskyldighet.

9 §. Definitionen av renhållning innehåller en förteckning över exempel på vad renhållningsskyldigheten innefattar. Till denna förteckning fogas avlägsnandet av löv. I praktiken har det förekommit oklarhet om vem som skall avlägsna fallna löv som vinden fört med sig.

Ansvar åligger den som skall sköta gaturenhållningen, dvs. i regel tomtägaren både när det gäller gångbanan och körbanan fram till mittlinjen.

10 §. Mellan tomten och körbanan eller mellan tomten och gångbanan finns det ofta en grönremsa som hör till gatuområdet. På grönremsan kan det finnas ett dike eller området kan vara gräsbevuxet eller täckt av ogräsväxtlighet. Renhållningen av detta område ankommer enligt gällande lag på kommunen, fastän det vanligtvis inte är möjligt att sköta områdets renhållning maskinellt och kommunens resurser i allmänhet endast räcker för maskinell renhållning. Många tomtägare har därför frivilligt skött dessa områden och hållit dem rena och snygga.

Det föreslås att 3 mom. skall kompletteras med ett tillägg enligt vilket det hör till tomtägarens uppgifter att avlägsna skräp från en grönremsa eller ett dike som direkt gränsar till tomten och som sträcker sig högst 3 meter från tomtgränsen, att sköta den övriga renhållningen av området och att hålla områdets växtlighet välvårdad. Att den gräsmatta som eventuellt växer på området skall hållas välskött innebär att gräset skall slås men förutsätter inte maskinell gräsklippning. Det hör emellertid inte till tomtägarens uppgifter att sköta träd, buskar eller växter som kommunen planterat.

Till de växter som omfattas av tomtägarens renhållningsskyldighet och som skall ansas hör t.ex. gråbo som frodas fritt och andra ogräs.

Kommunen svarar också för renhållningen av vägmärken och olika anordningar samt eventuella planteringar som finns på en grön-

remsa eller ett dikesområde som gränsar till en tomt.

Till paragrafens sista moment fogas att gatuumrädena hör till kommunens renhållningsskyldighet.

13 §. I paragrafens 1 mom. bestäms om kommunens rätt att åta sig den renhållningsskyldighet som enligt lag ankommer på tomtägaren. Denna rätt har kommunen haft redan tidigare och det skall inte göras några väsentliga ändringar i den. Till 2 mom. fogas dock en motsvarande bestämmelse om ansvarsöverföring som föreslagits i fråga om underhåll i 8 § 3 mom. Enligt den överförs ansvaret för renhållningen på kommunen när kommunen åtar sig att sköta den renhållning som enligt 10 § ankommer på tomtägaren.

Enligt 3 mom. tillämpas på beredning och delgivning av beslut om renhållning samma förfarande som föreskrivs i fråga om beslut om underhåll i 8 a §.

Bestämmelserna om avgifter i 8 och 13 § förenhetligas så att de avser de kostnader som orsakas av renhållningen och flyttas till 14 b §.

14 §. Efter att ordningslagen trädde i kraft den 1 oktober 2003 upphörde möjligheten att utfärda kommunala bestämmelser med stöd av denna lag, och de kommunala ordningsstadgor som godkänts tidigare gäller inte heller längre. Eftersom det fortfarande finns ett behov av att utfärda kommunala bestämmelser om underhåll och renhållning av gator och allmänna områden, för att de lokala förhållandena skall kunna beaktas, föreslås det att 14 § på nytt skall erbjuda en möjlighet att utfärda kommunala bestämmelser.

Enligt 1 mom. får kommunen utfärda bestämmelser om underhållet och renhållningen av gator och allmänna områden. Enligt momentet kan bestämmelserna gälla hur vinterunderhållet, det övriga underhållet samt renhållningen av sådana gator och allmänna områden som avses i denna lag skall skötas med beaktande av de lokala förhållandena.

Bestämmelserna innebär till sin karaktär en precisering av 3 och 9 § när det gäller gator och en precisering av 6 och 11 § när det gäller allmänna områden. Bestämmelser kan utfärdas t.ex. om de ämnen som får användas för halkbekämpning, såsom salt eller kemikalier, om halkbekämpning under olika tider på

dygnet, om snöupplag, om en hur stor del av gångbanan som under vintern skall hållas framkomlig, om avlägsnande av stenmaterial som använts för halkbekämpning samt om metoderna för insamling av löv.

Det finns skäl att utforma de kommunala bestämmelserna om underhåll och renhållning av gator och allmänna områden så att de till sitt innehåll överensstämmer med den kommunala byggnadsordning som avses i 14 § i markanvändnings- och bygglagen, de kommunala miljöskyddsföreskrifter som avses i 19 § i miljöskyddslagen samt de kommunala avfallshanteringsbestämmelser som avses i 17 § i avfallslagen (1072/1993). De kommunala bestämmelserna om underhåll och renhållning av gator och allmänna områden skall delges den regionala miljöcentralen och polisen för att dessa skall kunna sköta sina lagstadgade uppgifter.

Enligt 2 mom. utarbetas bestämmelserna i växelverkan på motsvarande sätt som den kommunala byggnadsordningen. På utarbetandet av byggnadsordning tillämpas 15 § i markanvändnings- och bygglagen och i tillämpliga delar 62 och 65 § i samma lag, samt 6 § i markanvändnings- och byggförordningen (895/1999).

Iakttagandet av de kommunala bestämmelserna kan vid behov tryggas genom övervakning och administrativa tvångsmedel i enlighet med 15 och 16 §. Böter kan inte utdömas för överträdelse av kommunala bestämmelser.

14 a §. Denna paragraf föreslås innehålla bestämmelser om den anmälan som skall göras till kommunen innan arbeten får inledas på gator och allmänna områden. Med arbeten avses utläggning och reparation av olika ledningar, kablar och rör och också t.ex. bygg- och reparationsarbeten som gäller en fastighet när det finns ett behov av att avgränsa en del av den intilliggande gatan eller något annat allmänt område. Syftet med bestämmelserna är ge kommunen en möjlighet att styra, övervaka och bestämma tidpunkten för arbetena samt samordna arbetena och deras utförande så att de olägenheter arbetena medför för trafiken och för den övriga användningen av områdena kan förebyggas och minskas. På detta sätt kan man säkerställa en hög standard för planeringen och genomförandet, fö-

rebygga försämring av gatukonstruktionerna och främja framkomligheten, säkerheten och trivseln på gatorna. Anmälan till kommunen är nödvändig också för att kommunen skall kunna fullgöra den skyldighet att samordna arbeten gällande ledningar, anordningar och konstruktioner som föreskrivs för kommunen i markanvändnings- och bygglagen.

Efter att anmälan har gjorts får den som utför arbeten tillfälligt använda en gata eller ett allmänt område som ägs eller innehas av kommunen som arbetsplats. Om avsikten är att permanent lägga ut en ledning eller någon annan anordning på gatan eller ovanför eller under gatuområdet, krävs det ett särskilt rätt för detta. I allmänhet anholder man om rätt att placera anordningen innan man behöver göra en anmälan om arbetena. Oftast erhålls rätten genom avtal med kommunen. Om ett avtal inte nås, kan rätten att placera en ledning eller anordning som betjänar samhället eller en fastighet beviljas genom ett sådant beslut av kommunens byggnadstillsynsmyndighet som avses i 161 § i markanvändnings- och bygglagen. Den som lägger ut telekablar kan i en konfliktsituation med stöd av 10 kap. i kommunikationsmarknadslagen eller med stöd av den ovan nämnda bestämmelsen i markanvändnings- och bygglagen genom ett beslut av samma myndighet beviljas rätt att placera kabeln. Rätten att placera vissa kraftledningar kan också grunda sig på ett sådant inlösningsstillstånd som avses i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977).

Det har fastställts att den som ansvarar för arbetet skall vara anmälningsskyldig enligt 14 a §. Med den som ansvarar för arbetet avses den för vars räkning arbetet utförs, vilket innebär att det t.ex. kan vara fråga om ett projekt som genomförs av en tomtägare, kommunen, ett byggföretag, ett teleföretag, ett företag inom energibranschen, vatten- och avloppsverket eller någon annan aktör. I praktiken kan den som ansvarar för arbetet ge den entreprenör som anlitas för arbetet i uppdrag att göra anmälan, men detta medför inte att de lagstadgade förpliktelseerna överförs. Den som utför arbeten på en gata skall se till att arbetena grundar sig på ett behörigt uppdrag.

Till anmälan skall det enligt 2 mom. bifo-

gas utredning om hur området kommer att användas under arbetet, hur länge arbetet pågår, placeringen av de anordningar eller konstruktioner som används i arbetet, de tillfälliga trafikarrangemangen med beaktande av alla trafikformer samt den person som är ansvarig för arbetsplatsen och hans eller hennes yrkeskompetens. Utöver detta kan kommunen kräva även andra utredningar som behövs för behandlingen av anmälan. De stråkplaner för ledningar eller kablar som används när det avtalas eller fattas beslut om ledningarnas eller kablarnas placering, de telekabelplaner som avses i 102 § i kommunikationsmarknadslagen eller andra kartor som utvisar den ungefärliga placeringen av kablarna är i regel inte tillräckligt exakta för att kunna bifogas till anmälan såsom kartor. Den utredning som skall fogas till anmälan skall tillräckligt noggrant utvisa gränserna för det gatuområde eller det allmänna område som skall tas i bruk som arbetsplats samt ledningarnas eller anordningarnas placering, så att de arrangemang som måste vidtas under den tid området används som arbetsplats, bl.a. tillfällig styrning av trafiken, kan planeras och märkas ut.

Kommunen skall med anledning av en anmälan kunna utfärda bestämmelser om hur arbetet skall utföras. Bestämmelserna skall vara behövliga med avseende på trafikens smidighet, trafiksäkerheten och framkomligheten. Med hjälp av bestämmelsen kan man också förebygga eller minska den olägenhet och skada som arbetet åsamkar andra ledningar eller anordningar eller gatornas eller de allmänna områdenas konstruktioner.

Anmälan om arbetet skall tidsmässigt göras nära den tidpunkt vid vilken det planerade arbetet skall inledas. När kommunen ger sitt samtycke till att arbetet inleds, får arbetet inledas omedelbart efter att samtycket erhållits. Om den 30 dagars tidsfrist som anges i paragrafen går ut utan att kommunen har gett sitt samtycke som eventuellt inbegriper bestämmelser gällande arbetet, innebär det att de arbeten som anges i anmälan får utföras. Denna lag innehåller inte några formföreskrifter för anmälan, utredningen eller anvisningarna, utan när det gäller denna fråga blir kommunallagens och förvaltningslagens bestämmelser tillämpliga.

Enligt 3 mom. skall det på arbetsplatsen finnas en tavla med information om vem som utför arbetet och kontaktuppgifterna för den som ansvarar för arbetet. Till skyldigheterna för den som ansvarar för arbetet hör att se till att arbetsområdet hålls rent och att området inom den tid som beviljats för arbetet återställs i det skick området var i innan arbetet inleddes.

En anmälningsskyldig som är missnöjd med bestämmelserna får föra frågan om bestämmelsernas lagenlighet till kommunens byggnadstillsynsmyndighet för avgörande. Om det inte tidigare avtalats eller fattats beslut om anordningarnas placering och det finns behov av att få även denna fråga avgjord av byggnadstillsynsmyndigheten, kan båda frågorna avgöras samtidigt. När ärendet förs till byggnadstillsynsmyndigheten för avgörande, får arbetet likväl inte utföras i strid med de bestämmelser som meddelats av kommunen innan bestämmelserna eventuellt har ändrats genom ett laga kraft vunnet beslut.

Handling i strid med bestämmelserna kan medföra att kommunen kan tillgripa de administrativa tvångsmedel som avses i 16 §. Att försumma anmälningsskyldigheten är enligt 17 § straffbart.

I 5 mom. bestäms att för förebyggande av betydande skador får trasiga ledningar, anordningar och konstruktioner repareras omedelbart. Även när det gäller dessa arbeten finns det en skyldighet att så snart som möjligt i efterskott göra en anmälan om arbetet samt en skyldighet att ge in sådan utredning som avses i bestämmelsen.

14 b §. Lagens bestämmelser om avgifter samlas i 14 b §. Kommunen skall godkänna en taxa som innefattar grunderna för beräkning av avgifterna. Omnämmandet i 8 § om kommunens rätt att, då avgifterna bestäms, använda de uppgifter som den fått enligt 34 § i fastighetsskattelagen (654/1992) stryks, eftersom den nämnda paragrafen har upphävts som onödig då fastighetsskattelagen (1348/1999) ändrades i samband med att lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsutgifter (1346/1999) stiftades. Enligt 6 § i den sist nämnda lagen är uppgifterna om den kalkylerade fastighetsskatten samt den fastighetsskattskyldiges namn of-

fentliga när fastighetsbeskattningen har slutförts.

De bestämmelser om avgifter för underhåll som ingår i 8 § flyttas, oförändrade till sitt innehåll, till 14 b §. De bestämmelser om avgifter för renhållning som ingår i 13 § skall förenhetligas med de bestämmelser som gäller avgifter för underhåll, så att också de avgifter som tas ut för renhållning skall grunda sig på de faktiska kostnader som förorsakats. Bestämmelserna om beräkning av avgifterna och om den taxa som innefattar grunderna för beräkning av avgifterna motsvarar också bestämmelserna i den tidigare 8 §. Taxan skall grunda sig på principer som är rättvisa med avseende på olika tomtägare. De avgifter som tas ut hos tomtägarna grundar sig på de kostnader som orsakats av att kommunen åtagit sig att sköta sådant underhåll och sådan renhållning som ankommer på tomtägarna. Dessa avgifter uttas vanligtvis en gång per år.

Den avgift som avses i 2 mom. grundar sig på de kostnader som orsakats kommunen av granskningen av anmälningar om arbeten på gator eller allmänna områden och för övervakningen av arbetena.

Den avgift som avses i 3 mom. grundar sig på att en gata eller ett allmänt område tillfälligt avstängs för allmänt bruk. Syftet med avgiften är att främja att gator och allmänna områden skall vara öppna för sådant allmänt bruk som de är avsedda för, att schakten skall ligga öppna endast en kort tid och att arbetena skall samordnas. Avgiften skall till beloppet vara skälig och den skall grunda sig på den tid som behövs då gatan tillfälligt används som arbetsplats, det avgränsade områdets storlek och hur centralt beläget området är. Att som en grund för avgiften beakta hur centralt beläget området är gör det möjligt att på mer avlägsna eller lugna gator och allmänna områden tillämpa lägre enhetsavgifter än i centrala områden.

I bestämmelsen anförs att avgiften uppbärs endast en gång även om syftet med arbetet är att samtidigt lägga ner flera ledningar eller bygga flera anordningar och ansvaret för arbetet fördelas på flera aktörer. I sådana fall skall de som ansvarar för arbetet betala avgiften tillsammans.

Också bestämmelserna om att en avgift inte

tas ut eller att den inte tas ut för viss tid gör avgiften skäligare. Enligt förslaget skall avgift inte tas ut om arbetet utförs i anslutning till något annat arbete som hänför sig till byggandet av gatan. Sådana arbeten kan vara nybyggnad eller reparation av en gata, varvid ledningar eller anordningar kan placeras i gatan samtidigt.

Dessutom föreslås att avgift inte skall tas ut för den tid då området av skäl som inte beror på den som svarar för arbetet är arbetsplats. Ett sådant skäl kan vara t.ex. ett fornminne som det inte funnits kännedom om och som enligt lag är skyddat, eller om kommunen förutsätter att det samtidigt läggs ner andra ledningar eller anordningar och arbetsplatsen inte kan stängas eller arbetet inte framskrider av sådana skäl.

Genom dessa bestämmelser strävar man efter att den avgift som tas ut för att gator tillfälligt avgränsas till arbetsplatser skall vara mycket skälig och leda till samordning av arbeten och gemensamma kabelkanaler samt förbättra framkomligheten och trivseln på gatorna med tanke på fotgängarna, i synnerhet rörelsehindrade, liksom med tanke på näringslivets behov då det gäller användningen av gator. Avgifterna skulle också vara skäliga i enlighet med den bredbandsstrategi som godkändes av statsrådet den 29 januari 2004 och inte heller förhindra utvecklingen av informationssamhället.

Avgiftens skälighet påverkas bl.a. av avgiftens storlek i förhållande till de allmänna kostnaderna för byggprojektet. I fråga om avgiftens skälighet skall vid beräkning av taxan även beaktas sådana av den som utför arbetet oberoende omständigheter som förlänger arbetet, t.ex. installation av andra ledningar och anläggningar som kommunen förutsätter eller överraskande förhållanden i anslutning till grävningområdet. Avgiften skiljer sig från den ersättning för olägenhet och skada som avses i 161 § 3 mom. markanvändnings- och bygglagen och i 107 och 108 § i kommunikationsmarknadslagen i och med att denna ersättning grundar sig på en särskilt påvisad exceptionell olägenhet eller skada som fastighetens ägare eller innehavare förorsakats av åtgärden.

Enligt 4 mom. får kommunen och polisen ta ut en avgift som motsvarar de kostnader

som orsakats av avvärjandet av omedelbar fara i enlighet med 16 § 4 mom. hos den vars försummelse gett upphov till faran, ifall avvärjandet av faran medför särskilda kostnader. Som särskilda kostnader betraktas inte kostnaderna av att det på sedvanligt sätt varnas för faran t.ex. med hjälp av vägmärken eller bommar som spärrar av det farliga området. Dessa åtgärder skall betraktas som normal övervakning. Särskilda kostnader är till exempel kostnader för sådant annat arbete eller för användning av sådan utrustning som behövs för att avvärja omedelbar fara. På betalning och indrivning av avgiften tillämpas vad som bestäms i 17 § i viteslagen. Kostnaderna betalas således i förskott av den på vars uppdrag arbetet utförts, dvs. av kommunens eller polisens medel och de indrivs sedan hos den försumlige enligt vad som bestäms om indrivning av skatter och avgifter i utsökningssvåg.

Taxan för avgifterna fastställs enligt 13 § 2 mom. 4 punkten i kommunallagen i regel av fullmäktige. Uppsättandet av taxan styrs av de rättsliga grunder som nämns i paragrafen. Kommunen utser det organ eller den tjänsteinnehavare som skall ta ut de avgifter som grundar sig på taxan. Efter att 34 § i fastighetsskattelagen upphävdes fås de avgifter som behövs för fastställande av avgifterna med stöd av lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningssuppgifter (1346/1999).

15 §. För att lagen skall fungera i praktiken har den kommunala tillsynsmyndigheten och den myndighet som utövar förvaltningstvång slagits samman. Detta organ har inte definierats i lagen, utan det utses av kommunen. I princip kan tekniska nämnden, nämnden för allmänna arbeten, miljönämnden, byggnadsnämnden, kommunstyrelsen eller något annat lämpligt organ med flera medlemmar fungera som kommunal tillsynsmyndighet. På delegering av de övervakningssuppgifter som enligt 15 § skall skötas av den kommunala tillsynsmyndigheten tillämpas vad som bestäms i kommunallagen. I princip kan övervakningen av underhållet och renhållningen på fältet delegeras t.ex. till kommunala parkeringsövervakare eller gatuinspektörer. På grund av den uttryckliga bestämmelsen i 14 § 3 mom. i kommunallagen och för att medborgarnas

rättsskydd skall tillgodoses kan endast ett organ med flera medlemmar utöva förvaltningstvång inom kommunen. Därför kan de uppgifter som avses i 16 § inte delegeras.

Kommunen har en allmän tillsynsskyldighet som omfattar allt slags fullgörande av den underhålls- och renhållningsskyldighet som avses i denna lag. Den kommunala tillsynsmyndigheten skall övervaka att både tomtägarnas och kommunens förpliktelser fullgörs i praktiken. Tillsynsmyndigheten skall inom kommunen utses så att man undviker övervakning som riktar sig mot det egna arbetet.

Polisen har i egenskap av tillsynsmyndighet en självständig ställning i förhållande till kommunen, och utövar tillsyn vid sidan av den kommunala tillsynsmyndigheten.

Polisens tillsynsuppgifter har avgränsats i sak så att de gäller situationer där en försummelse av underhålls- eller renhållningsskyldigheten orsakar fara för den allmänna ordningen eller säkerheten. Med detta avses omedelbar fara för hälsa, liv eller egendom. Polisens tillsynsskyldighet kan anses omfatta t.ex. de situationer där den normala trafiken på grund av brister i underhållet förhindras till följd av att en gata översvämmats av vatten, eller där det i en gata finns en grop som äventyrar trafiksäkerheten.

Utöver vad som bestäms i 15 § och 16 § 2 mom., har polisen enligt en uttrycklig bestämmelse i 40 § i polislagen (493/1995) en skyldighet att lämna de andra myndigheter som avses i denna lag handräckning för fullgörandet av en lagstadgad tillsynsskyldighet.

16 §. Ordalydelsen i paragrafens 1 mom. har reviderats så att den motsvarar de nuvarande bestämmelserna om tvångsmedel. Bestämmelsen har kompletterats så att den också gäller den anmälningsskyldighet som avses i 14 a §. De administrativa tvångsmedlen utgörs fortfarande av att den tredskande åläggs att korrigera det som gjorts eller försumrats. Förbudet eller föreskriften kan sanktioneras med viteshot eller hot om att den försummade åtgärden utförs på den försumliges bekostnad.

I 2 mom. ändras den regionala miljöcentralens ställning, så att det i alla de situationer där kommunen försummat en uppgift skall vara möjligt att vid vite förplikta kommunen

att fullgöra sin skyldighet, alltså också i de situationer där kommunen är tomtägare. I ljuset av de allmänna rättsprinciperna kan kommunen själv inte vara den enda instans som förpliktar kommunen att fullgöra sina skyldigheter.

På behandlingen av ärenden som gäller vite och hot om tvångsutförande tillämpas enligt hänvisningen i 3 mom. i övrigt vad som bestäms i viteslagen (1113/1990). Till följd av hänvisningsbestämmelsen blir det gällande 16 § 3 mom. onödigt, utom när det gäller de avgifter som avses i det föreslagna 14 b § 4 mom.

I 4 mom. har det tagits in bestämmelser om användning av direkt förvaltningstvång. Avsikten med användningen av direkt förvaltningstvång är att man skall kunna reagera snabbt och smidigt i risksituationer. Det har föreslagits att användningen av direkt förvaltningstvång skall begränsas till de situationer där man också kan använda de andra administrativa tvångsmedel som avses i 1 mom., men genom de medel som kan användas inom ramarna för direkt förvaltningstvång kan man vidta åtgärder för att avvärja en omedelbar fara för den allmänna säkerheten. Dessa medel kan vara att resa ett staket, att se till att allmänheten varnas på ett tillräckligt effektivt sätt, att fylla en farlig grop eller att avlägsna lösa föremål. Den försumlige skall alltid utan dröjsmål underrättas om användningen av direkt förvaltningstvång. Den kommunala tjänsteinnehavaren skall dessutom utan obefogat dröjsmål föra saken till den kommunala tillsynsmyndigheten för behandling och avgörande. Polisen skall likaså fatta beslut om saken och utan obefogat dröjsmål delge den försumlige beslutet. Beslutet om användning av direkt förvaltningstvång skall enligt 60 § i förvaltningslagen bevisligen delges den försumlige mot motagningsbevis, genom att beslutet överlämnas personligen eller som stämmingsdelgivning.

17 §. Enligt denna paragraf är det straffbart att uppsåtligen eller av oaktsamhet försumma den underhållsskyldighet som avses i 2 kap. och den renhållningsskyldighet som avses i 3 kap.

Det är likaså straffbart för tomtägaren att försumma att meddela kommunen om sådana skador i beläggningen och gropar eller andra

motsvarande brister som är farliga för trafiken och som observerats av tomtägaren på den del av gatan som tomtägaren är skyldig att hålla ren och att försumma att vidta de temporära åtgärder för att varna trafiken som avses i 5 §.

Det är också straffbart för den som ansvarar för arbetet att försumma att underrätta kommunen om sådana arbeten på gator och allmänna områden som avses i 14 a §.

Enligt bestämmelsen skall straff inte utdömas för en ringa gärning.

Försummelse som är av ringa karaktär kan myndigheterna befatta sig med genom att utsätta vite enligt 16 §. En ringa försummelse av skyldigheterna kan, om den fortgår trots viteshotet, senare ändra karaktär så att den utgör en ny allvarligare försummelse. Myndigheterna kan befatta sig också med de allvarligare försummelserna genom att utsätta vite enligt 16 §, men om det redan utsatts vite enligt 16 § för den allvarligare gärningen, skall det enligt 17 § inte längre dömas ut bötesstraff för gärningen.

En förutsättning för att ett bötesstraff enligt lagen skall kunna fastställas är också att strängare straff för gärningen inte föreskrivs någon annanstans i lag.

Till ett sådant bötesstraff som avses i denna paragraf döms den vars skyldigheter överträdelsen eller försummelsen gäller. Vid bedömningen av detta skall hänsyn tas till personens ställning, arten och omfattningen av hans eller hennes uppgifter och befogenheter samt även till hans eller hennes övriga medverkan till att det lagstridiga tillståndet uppkommit och fortgått.

De ansvariga är kommunen, tomtägaren samt den som svarar för arbeten som utförs på en gata. I 1 och 19 § bestäms vilka som skall jämföras med tomtägare i denna lag. Med tomtägare jämföras en ägare och en innehavare av ett annat markområde vid en gata som är upplåten till allmänt bruk samt en legotagare som med stöd av ett tomtlego- eller arrendeavtal är innehavare av en fastighet. Ett sådant ansvar som avses i denna lag uppkommer inte med stöd av ett hyresavtal som avser en bostadslägenhet.

Ansvaret kan i princip rikta sig mot tomtens ägare eller innehavare, en tjänsteinnehavare eller arbetstagare inom kommunen, dis-

ponenten eller styrelsen i ett bostadsaktiebolag eller fastighetsaktiebolag eller motsvarande sammanslutning, eller arbetstagare som är anställda hos dem, eller den som enligt 14 a § är anmälningsskyldig när det gäller arbeten som utförs på en gata. För den som sköter uppgifter med stöd av ett entreprenadavtal är ansvaret avtalsbaserat, och det straffrättsliga ansvaret omfattar inte dem som är anställda hos ett sådant företag.

Genom att bestämmelsen preciseras överensstämmer den bättre än förut med den straffrättsliga legalitetsprincipen. Den tidigare straffbestämmelsen skall inte ändras väsentligt, men den kompletteras med ett omnämmande av försummelse av den nya anmälningsskyldighet som avses i 14 a §.

18 §. Paragrafens bestämmelser om ändringssökande skall ändras så att de motsvarar dagens krav.

Enligt den huvudregel som gäller i fråga om kommunerna skall ändring i kommunens beslut sökas i enlighet med kommunallagen, om det inte särskilt nämns i lagen att förvaltningsprocesslagen skall tillämpas vid ändringssökandet.

Möjligheten att söka ändring i enlighet med kommunallagen utgör en del av den kontroll som kommuninvånarna utövar över beslutsfattandet. Utöver parterna har även kommuninvånarna besvärsmätt.

I 1 mom. finns en uttömmande förteckning över de beslut som avses i denna lag och som kan överklagas i enlighet med kommunallagen. Dessa beslut är kommunens beslut enligt 14 § om godkännande av bestämmelser om underhåll och renhållning av gator och allmänna områden, kommunens beslut enligt 15 § genom vilket den kommunala tillsynsmyndigheten utses och beslut om delegering av dess uppgifter samt beslut enligt 14 b § om godkännande av en taxa för avgifterna. De anmälnings- och betalningsskyldiga aktörer som utför arbeten på gator och allmänna områden, såsom teleföretag, energiverk samt vatten- och avloppsverk, kan i enlighet med 92 § i kommunallagen i egenskap av parter ha rätt att anföra besvär över ett beslut som gäller godkännande av en kommunal taxa.

Övriga beslut som avses i lagen om underhåll och renhållning skall i regel överklagas i enlighet med förvaltningsprocesslagen. Des-

sa beslut får överklagas av parterna, dvs. av dem som beslutet riktar sig mot eller vars rätt, skyldighet eller intresse direkt påverkas av beslutet.

Följande beslut som avses i denna lag överklagas i enlighet med förvaltningsprocesslagen: beslut enligt 3 § 5 mom. om partiellt vinterunderhåll, beslut enligt 4 § 4 mom. om fördelningen av skyldigheten att underhålla en gata som tillgodoser ett särskilt trafikbehov, beslut enligt 7 § om beläggning av en gata, kommunens beslut enligt 8 § 1 mom. om att den åtar sig att sköta det gatuunderhåll som ankommer på tomtägarna, beslut enligt 8 § 2 mom. som gäller kommunens skyldighet att åta sig att sköta det gatuunderhåll som ankommer på tomtägarna, kommunens beslut enligt 13 § 1 mom. om att den åtar sig att sköta den renhållning som ankommer på tomtägarna, byggnadstillsynsmyndighetens beslut enligt 14 a § 4 mom., beslut om uttagande av avgifter enligt 14 b §, beslut om tillsynsmyndigheten enligt 15 och 16 § fattat i tillsynsärenden samt beslut enligt 19 a § om att tomtägaren under exceptionella omständigheter kan befrias från sina skyldigheter.

Den sammanslutning som gjort framställningen och de tomtägare som berörs av beslutet har i egenskap av parter med stöd av förvaltningsprocesslagen rätt att anföra besvär över beslut som kommunen fattat med stöd av 4 § 4 mom. samt 8 § 1 och 2 mom. Beslutet berör en tomtägare vars prestationsskyldighet ändras eller omvandlas till betalningsskyldighet eller som åläggs ny betalningsskyldighet.

Det föreslås att ett anmärkningsförfarande skall iakttas i samband med fastställandet av avgifter, så att uppenbara räknepel och andra fel kan rättas redan inom kommunen. Enligt bestämmelsen skall den betalningsskyldige inom 14 dagar efter att inbetalningskortet erhållits framställa anmärkning om uttagandet av avgiften hos den kommunala myndighet som fattar beslut om avgifterna. Ett nytt beslut skall fattas med anledning av anmärkningen och ett nytt inbetalningskort skall sändas till den betalningsskyldige. Anmärkningsförfarandet gäller de avgifter som fastställts av en myndighet i enlighet med 14 b § 1—3 mom.

Beslut om användning av direkt förvalt-

ningstvång enligt 16 § 4 mom. och om den ersättning som skall tas ut för detta enligt 14 b § 4 mom. överklagas i enlighet med 18 § 2 mom. hos förvaltningsdomstolen, oavsett om det överklagade beslutet om användning av direkt förvaltningstvång fattats av den kommunala tillsynsmyndigheten eller av polisen.

De skadeståndsärenden där det är fråga om sådana skyldigheter som avses i denna lag skall behandlas vid tingsrätten med iakttagande av rättegångsbalkens bestämmelser. De brottmål som avses i 17 § skall behandlas vid tingsrätten med iakttagande av lagen om rättegång i brottmål (689/1997).

19 §. I paragrafen hänvisas till det system som avses i 11 kap. i markanvändnings- och bygglagen, enligt vilket ett område som ingår i ett byggnadskvarter i detaljplanen indelas i tomter, om detta är nödvändigt för att reglera markanvändningen (*tomtindelning*). Tomtindelningen kan vara bindande eller riktgivande. De skyldigheter som avses i denna lag gäller enligt 2 mom. också den som i ett byggnadskvarter äger ett markområde för vilket inte någon bindande tomtindelning gäller eller som inte införts i fastighetsregistret. Eventuella avgifter för uppgifter som ankommer på tomtägarna men som utförts av kommunen tas i enlighet med 14 b § även ut hos markägarna på ett sådant område som avses i denna paragraf och hos de fastighetsinnehavare som avses i 1 § 2 mom.

2. Närmare bestämmelser och föreskrifter

Lagen har inte tidigare innehållit något bemyndigande som gäller utfärdande av förordning och avsikten är inte heller att genom den föreslagna lagändringen komplettera lagen med något sådant bemyndigande. Därmed blir det enligt lagen på nytt möjligt att utfärda kommunala bestämmelser som preciserar lagen.

3. Ikraftträdande

Förslaget innehåller bestämmelser som snabbt borde träda i kraft. Den bestämmelse som ger möjlighet att utfärda kommunala bestämmelser om underhåll och renhållning borde t.ex. träda i kraft snabbt, eftersom de

kommunala ordningsstadgorna inte längre gäller efter att ordningslagen trädde i kraft den 1 oktober 2003.

Förslaget innehåller emellertid också sådana ändringar gällande kommunens och tomtägarnas skyldigheter som i vissa kommuner kräver nya arrangemang.

Därför föreslås det, med anledning av övergångsbestämmelsen, att det skall lämnas en flera månaders period mellan lagens stadfästelse och dess ikraftträdande. Lagen avses träda i kraft i början av september 2005. Lagen föreslås innehålla en övergångsbestämmelse enligt vilken kommunen innan lagen träder i kraft kan besluta att tillämpningen av lagen för vissa uppgifters del framskjuts med högst två år från lagens ikraftträdande. Dessa uppgifter utgörs av det i 3 § 4 mom. avsedda avlägsnandet av stenmaterial som använts för halkbekämpning, kommunens skyldighet att enligt 4 § 3 mom. underhålla gång- och cykelvägar samt kommunens skyldighet att enligt 8 § 2 mom. åta sig att sköta tomtägarnas underhållsuppgifter.

4. Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt propositionen kvarstår huvuddelen av kommunens och tomtägarnas tidigare skyldigheter enligt denna lag samt huvuddelen av lagens övriga principer. Nedan granskas de lagändringar som är av vikt med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna och med avseende på den rätt att utfärda bestämmelser och ta ut avgifter som hör till den kommunala självstyrelsen.

Lagförslaget bidrar till att garantera jämlikheten och rörelsefriheten som hör till de grundläggande fri- och rättigheterna och till att diskrimineringsförbudet iakttas. I definitionen av den kvalitativa nivån för underhållet beaktas utöver motorfordonstrafiken även fotgängarnas och cyklisternas behov (3 § 1 mom.). Under vissa förutsättningar uppkommer det för kommunen en skyldighet att åta sig att sköta det underhåll som ankommer på tomtägaren, ifall den föreskrivna nivån för underhållet inte uppnås (8 § 2 mom.). Den kommunala tillsynsmyndigheten, polisen och den regionala miljöcentralen har i de situationer som fastställts i lagen rätt att tillgripa

förvaltningstvång för att återställa den föreskrivna nivån för underhållet (16 §).

Lagförslaget innebär att den straffrättsliga legalitetsprincipen iaktas bättre än förut. Lagens straffbestämmelse ändras så att den bättre motsvarar de vedertagna kraven på straffbestämmelser, vilka innebär att rekvisitet för en straffbar gärning skall framgå av lagen och att bestämmelserna skall vara tillräckligt specifika. Det görs dock inte någon väsentlig ändring i straffbestämmelsens innehåll (17 §).

I lagförslaget har man tagit hänsyn till de krav som gäller egendomsskyddet såsom grundläggande rättighet. I lagen uppställs inte ogrundade begränsningar för användningen av egendom och lagen innehåller inte heller bestämmelser som ger rätt att placera ledningar eller anordningar på någon annans mark. De skyldigheter som åligger tomtägarna och kommunen i egenskap av ägare eller innehavare av fastigheter ingår i huvudsak redan i gällande lag. Det finns redan detaljerade bestämmelser om skyldigheterna i gällande lag och genom lagändringen specificeras de ännu mer. De föreslagna nya skyldigheterna gäller oftare kommunen än tomtägarna, med undantag för betalningsskyldigheten. Skyldigheterna har fördelats jämligt mellan tomtägarna och kommunen och de står i rätt proportion med avseende på syftena med denna lag. Av de skyldigheter som åligger tomtägarna preciseras i lagen avlägsnandet av stenmaterial som använts för halkbekämpning på gångbanan (4 § 1 mom.), skyldigheten att underhålla infarten till tomten (4 § 2 mom.) samt avlägsnandet av löv som fallit från träd och buskar fram till gatans mittlinje (9 §). Dessa uppgifter har enligt vedertagen tolkning även tidigare hört till tomtägarnas skyldigheter. De nya skyldigheter som i och med lagändringen föreslås för tomtägarna är den betalningsskyldighet som uppkommer när kommunen är skyldig att åta sig att sköta det underhåll som ankommer på tomtägarna (8 § 2 mom. och 14 b § 1 mom.), den betalningsskyldighet som uppkommer när en försummad uppgift, för avvärjande av omedelbar fara, har utförts på den försumliges bekostnad (14 b § 4 mom.) och tomtägarens skyldighet att hålla ett dike och en grönremsa som gränsar till tomten välskötta (10 §

3 mom.).

Ägare och innehavare av ledningar och kablar åläggs dessutom en skyldighet att göra en anmälan till kommunen innan installations- eller reparationsarbeten inleds på en gata eller ett allmänt område (14 a §). Den anmälningsskyldighet som föreslås i och med lagändringen är motiverad med avseende på lagens syften och den riktar sig jämligt mot de olika aktörerna, avgifterna är skäliga och lagändringen innebär inte en kränkning av principen om näringsfrihet (14 a och 14 b §).

Genom lagändringen tillgodoses rätten till miljön såsom grundläggande rättighet. Genom lagändringen strävar man också efter att bidra till att vars och ens rätt till en sund miljö skall tryggas, särskilt när det gäller säkerheten i samband med att man rör sig på gatorna och ansvaret för avlägsnandet av sådant stenmaterial som ger upphov till gatudamm (3 § 1 mom. samt 3 § 4 mom. och 4 § 1 mom.). Vars och ens rätt till en sund miljö tillgodoses också genom att ansvarsfördelningen i lagen ändras så att den fungerar bättre (3 § 4 mom., 4 § 1 mom., 4 § 3 mom., 8 § 2 mom., 9 § och 15 §), genom möjligheten att utfärda kommunala bestämmelser (14 §) samt genom de nya bestämmelserna om underhållet av en grönremsa och ett dike som gränsar till tomten (10 § 3 mom.). Möjligheten att påverka beslut i frågor som gäller den egna livsmiljön har beaktats i det förfarande som skall iaktas vid överföring av lagens skyldigheter (8 a §) och vid utfärdandet av kommunens bestämmelser (14 §) samt i de bestämmelser i kommunallagen och förvaltningslagen som i övrigt skall tillämpas.

De krav som gäller rättsskyddet såsom grundläggande rättighet har beaktats i bestämmelserna om behandlingen av ett ärende och i bestämmelserna om ändringsökande. Var och en har rätt att föra ett beslut som avses i denna lag och som gäller hans eller hennes rättigheter eller skyldigheter till domstol för avgörande (18 §). När det gäller arbeten som utförs på gator och allmänna områden förutsätter rätten att söka ändring dock att lagligheten av de bestämmelser som utfärdats av kommunen först förs till kommunens byggnadstillsynsmyndighet för avgörande (14 a §) och för att ändring skall få sökas i beslut som gäller uttagande av avgifter

förutsätts det att en anmärkning framställs först (18 §). De övriga kraven på god förvaltning som utgör grundlagsenliga garantier för rättsskyddet, såsom behandlingens offentlighet, rätten att bli hörd och rätten att få ett motiverat avgörande, tillgodoses förutom i 8 a §, 14 § och 16 § 4 mom. även i bestämmelserna i de andra lagar som skall tillämpas vid sidan av denna lag.

De avgifter som fastställs enligt denna lag överensstämmer med grundlagens bestämmelser om kommunala avgifter. Avgifterna grundar sig delvis på lagbestämmelser som redan är gällande. De föreslagna nya avgifterna grundar sig på att de kostnader som förorsakats kommunen skall ersättas samt på den tillfälliga olägenhet som åstadkoms, och avgifterna har inte karaktären av skatter. Det finns inga bestämmelser om avgifterna någon annanstans i lag. Grunderna för den kommunala taxan för avgifterna har, på motsvarande sätt som för andra kommunala avgifters del, fastställts i lagen. Lagförslaget innehåller tillräckligt detaljerade bestämmelser om grunderna för de kommunala avgifterna, vilka utgör grund för fastställandet av den kommunala taxan. Avgifterna grundar sig på de kostnader som orsakats kommunen och på att det skall betalas en skälig ersättning för att ett område tillfälligt reserveras. Ersättningens storlek är bunden till tiden, områdets storlek och till hur centralt beläget området är. Avgifterna utgör inte någon betydande del av kostnaderna för företag som bedriver affärsverksamhet och de riktar sig jämbördigt också mot kommunen när kommunen utför arbeten på en gata eller ett allmänt område (14 b §).

Enligt 121 § i Finlands grundlag utfärdas bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna genom lag. Enligt 80 § i grundlagen skall bestämmelser bl.a. om frågor som i övrigt hör till området för lag utfärdas genom lag. Lagförslaget överensstämmer med denna princip. Lagen innehåller inte något bemyndigande att utfärda förordning och det föreslås inte heller att lagen skall innehålla något sådant bemyndigande. Om en bestämmelse i en förordning eller någon annan författning på lägre nivå än lag strider mot grundlagen eller någon annan lag, får den enligt 107 § i grundlagen inte tillämpas av domstolar eller andra myndigheter. Det föreslås att det i lagförslaget skall beredas en möjlighet att utfärda kommunala bestämmelser om underhåll och renhållning (14 §). Eftersom dessa bestämmelser till sin karaktär är sådana som preciserar underhålls- och renhållningsskyldigheten och de grundar sig på hänsynstagande till de lokala förhållandena, överensstämmer de i huvudsak med grundlagens krav och myndigheterna kan således tillämpa dem. För överträdelse av kommunala bestämmelser kan bötesstraff inte utdömas, men det är möjligt att utsätta vite för att trygga efterlevnaden av bestämmelserna.

Med stöd av vad som anförts ovan anser regeringen att lagen om ändring av lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslagen

Lag**om ändring av lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 31 augusti 1978 om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden (669/1978) 2 § 1 mom., 3, 4, 8, 8 a och 9 §, 10 § 3 och 5 mom., 13 och 15—18 § samt 19 § 2 mom., av dem 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 20/1987, 4 § sådan den lyder i lag 569/1982 och i nämnda lag 20/1987, 8 § sådan den lyder i lag 420/1993, 8 a § sådan den lyder i nämnda lag 20/1987, 13 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 420/1993, 15 § sådan den lyder i nämnda lag 569/1982, 16 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 75/1995, 17 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 623/2003 och 18 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 569/1982, samt

fogas till lagen en ny 14 § i stället för den 14 § som upphävts genom nämnda lag 623/2003, till lagen en ny 14 a § i stället för den 14 a § som upphävts genom lag 1062/1998 och till lagen en ny 14 b § som följer:

2 §

Underhåll och renhållning av gator enligt denna lag gäller gator som i enlighet med stadsplanelagen (145/1931), byggnadslagen (370/1958) eller markanvändnings- och bygglagen (132/1999) upplåtits till allmänt bruk eller kan anses upplåtna därtill.

3 §

Gatuunderhållet omfattar de åtgärder som har till syfte att hålla en gata i ett sådant skick som är tillfredsställande med avseende på trafikens behov. Vid bestämmandet av nivån på underhållet beaktas gatans trafikmässiga betydelse, trafikvolymen, väderleken och förutsebara förändringar i väderleken, tiden på dygnet, de olika trafikformernas behov, såsom motorfordonstrafikens, fotgängartrafikens och cykeltrafikens behov, samt trafiksäkerheten och trafikens framkomlighet.

Gatuunderhållet omfattar reparation av skadad gatubeläggning eller ombeläggning, hållande av en grusbelagd gata jämn och dammbindning på en grusbelagd gatas körbana.

Till gatuunderhållet hänförs underhållet av planteringar, gatumöbler, refuger, skydds-

räck, vägmärken och andra motsvarande anordningar inom ett gatuområde.

Gatuunderhållet omfattar även de åtgärder som på vintern behövs för att en gata skall bevaras i ett sådant skick som avses i 1 mom., såsom avlägsnande av snö och is, hållande av gatuytan jämn, halkbekämpning, avlägsnande av stenmaterial som använts för halkbekämpning samt hållande av rännstenar, regnvattenrännor och regnvattenbrunnar öppna.

Kommunen kan, om det inte medför avsevärda olägenheter för trafiken, besluta att en viss gata eller del av en gata vintertid skall underhållas endast delvis eller att den delvis skall lämnas utan halkbekämpning för att möjliggöra användning av kälke. Om halkbekämpning inte utförs skall detta meddelas.

4 §

Gatuunderhållet ankommer på kommunen. Tomtägaren är likväl, om inte något annat följer av 8 §, skyldig att hålla gångbanan invid tomten användbar genom att avlägsna snö och is som försvårar fotgängartrafiken på gångbanan samt sköta halkbekämpningen och avlägsnandet av stenmaterial som använts för halkbekämpning på gångbanan. Tomtägaren är dessutom skyldig att vid be-

hov forsla bort snövallar som hopats på eller vid gångbanan samt att hålla rännstenen och regnvattenrännan på gångbanan fria från snö och is.

Tomtägaren svarar också för underhållet av den infartsväg som leder till tomten.

Underhållet av cykelvägar samt sådana gång- och cykelvägar som till sin utformning inte kan särskiljas från varandra ankommer på kommunen, utan hinder av vad som bestäms i 1 mom.

Kommunen kan besluta att skyldigheten att underhålla en gågata, gårdsgata eller annan gata som tillgodoser ett särskilt trafikbehov skall fördelas på annat sätt än vad som bestäms i 1 mom. Den underhållsskyldighet som tomtägaren sålunda åläggs får dock inte vara avsevärt tyngre än den som tomtägaren annars har enligt denna lag.

8 §

Kommunen kan besluta att helt eller delvis åta sig att i fråga om en eller flera tomter på samtliga detaljplaneområden eller inom en viss del av en detaljplan sköta det underhåll som enligt 4 § ankommer på tomtägaren.

Om den nivå för underhållet som föreskrivs i denna lag inte uppnås inom ett småhusdominerat område eller om underhållet fördelas särskilt ojämnt mellan tomtägarna inom området, skall kommunen genom sitt beslut åta sig att sköta det underhåll som enligt 4 § 1 mom. ankommer på tomtägarna. En förutsättning är dock att underhållet kan anordnas som en ändamålsenlig regional helhet och att området lämpar sig för maskinellt underhåll.

När kommunen åtar sig att sköta det underhåll som enligt 4 § ankommer på tomtägarna, överförs ansvaret för underhållet på kommunen.

Bestämmelser om underhållsavgifterna finns i 14 b §.

8 a §

Innan beslut enligt 4 § 4 mom. eller 8 § 1 eller 2 mom. fattas, skall det på kommunens anslagstavla och i minst en tidning med allmän spridning på orten på förhand kungöras att beslutsförslaget hålls offentligt framlagt. Ett beslutsförslag skall delges dem som gjort framställningen. Dessutom skall tomtägarna inom området delges sådana beslutsförslag

genom vilka kommunen åtar sig att sköta tomtägarnas uppgifter. Delgivningen får ske genom ett vanligt brev. Anmärkningar mot förslaget skall inlämnas till kommunen inom 14 dagar efter framläggandet av förslaget eller delfäendet av brevet.

Ett beslut som avses i 1 mom. skall delges dem som gjort framställningen. Beslutet skall på det sätt som föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003) bevisligen delges de tomtägare som berörs av beslutet.

9 §

Gaturenhålningen omfattar de åtgärder som har till syfte att hålla gatan ren och i sanitärt hänseende i tillfredsställande skick, såsom avlägsnande av smuts, löv, skräp och lösa föremål som samlats på gatan samt ogräs från körbanan och gångbanan.

10 §

Tomtägaren är inte skyldig att sköta renhålningen av en cykelväg eller gångbana på körbanans motsatta sida. Om det finns en plantering på gatuområdet, anses det planterade området inte höra till det område som tomtägaren är skyldig att hålla rent. Tomtägarens skyldighet att hålla gatan ren sträcker sig i ett sådant fall högst 24 meter från tomtgränsen. Renhålningen av sådana infartsvägar till tomten som leder genom planteringar skall dock skötas av tomtägaren. Med avvikelse från vad som bestäms ovan i detta moment hör det till tomtägarens uppgifter att avlägsna skräp från en grönremsa eller ett dike som direkt gränsar till tomten och som sträcker sig högst 3 meter från tomtgränsen, att sköta den övriga renhålningen av området och att hålla områdets växtlighet välvårdad.

Till övriga delar ankommer gaturenhålningen på kommunen. Kommunen är även skyldig att sköta renhålningen av planteringar, gatumöbler, refuger, skyddsräck, vägmärken och andra motsvarande anordningar på gatorna.

13 §

Kommunen kan besluta att i fråga om bestämda gator eller uppgifter åta sig att sköta

den renhållning som enligt denna lag ankommer på tomtägaren.

När kommunen åtar sig att sköta den renhållning som enligt 10 § ankommer på tomtägaren överförs ansvaret för renhållningen på kommunen.

På beredning och delgivning av beslut om anordnande av renhållning tillämpas vad som i 8 a § bestäms om beslut om anordnande av underhåll.

Bestämmelser om underhållsavgifterna finns i 14 b §.

14 §

Kommunen kan utfärda närmare bestämmelser om hur vinterunderhållet, det övriga underhållet samt renhållningen av gator och allmänna områden skall skötas med iakttagande av de lokala förhållandena.

På förfarandet vid utarbetande av kommunala bestämmelser om underhåll och renhållning tillämpas vad som i markanvändnings- och bygglagen bestäms om utarbetande av byggnadsordning. Bestämmelserna utfärdas genom beslut av kommunen. Bestämmelserna skall delges den regionala miljöcentralen och polisen.

14 a §

Den som ansvarar för arbetet skall hos kommunen göra en anmälan om arbete som utförs på en gata eller på ett allmänt område. Arbetet får inledas så snart kommunen har gett sitt samtycke till att arbetet inleds. Om kommunen inte har behandlat anmälan inom 30 dygn, kan arbetet likväl inledas.

Till anmälan skall fogas utredning som i behövlig utsträckning visar hur området kommer att användas under arbetet, hur länge arbetet pågår, anordningarnas och konstruktionernas placering, de tillfälliga trafikarrangemangen med beaktande av alla trafikformer samt den person som är ansvarig för arbetet och hans eller hennes yrkeskompetens. Utöver detta kan kommunen även kräva andra utredningar som behövs för behandlingen av anmälan.

Kommunen kan med anledning av en anmälan meddela sådana bestämmelser om arbetets utförande som behövs för att minska den olägenhet eller skada som eventuellt orsakas trafikens smidighet, säkerheten och

framkomligheten samt ledningar och anordningar som finns på gator och allmänna områden och gatornas och de allmänna områdenas konstruktioner. På arbetsplatsen skall det finnas en tavla med information om vem som utför arbetet och kontaktuppgifterna för den som ansvarar för arbetet. Den som gjort anmälan skall hålla arbetsområdet rent och inom den tid som beviljats för arbetet återställa området i det skick området var i innan arbetet inleddes.

Lagligheten av de bestämmelser som kommunen meddelat kan föras till kommunens byggnadstillsynsmyndighet för avgörande.

För förebyggande av betydande skador får trasiga ledningar, anordningar och konstruktioner repareras omedelbart. Kommunen skall så snart som möjligt underrättas om ett sådant arbete och tillställas sådan utredning som avses i 2 mom.

14 b §

Kommunen får årligen hos ägarna till de tomter som ligger invid gator som upplåtits till allmänt bruk inom dessa områden ta ut en avgift som motsvarar kostnaderna för det underhåll och den renhållning som kommunen åtagit sig att sköta enligt 8 § 1 och 2 mom. samt 13 § 1 mom.

Kommunen får ta ut en avgift som grundar sig på de kostnader som orsakats kommunen av granskningen av en sådan anmälan som avses i 14 a § och för övervakningen av arbetet.

För tillfällig användning av ett område som arbetsplats på det sätt som avses i 14 a § får kommunen, när området avstängs för allmänt bruk, ta ut en skälig avgift som grundar sig på tid, områdets storlek och på hur centralt beläget området är. Avgiften tas ut endast en gång per arbetsplats. Avgift tas inte ut om arbetet hänförs till något annat arbete som kommunen utför i anslutning till byggandet av gatan. Avgift tas inte ut för den tid då området är arbetsplats av ett sådant oförutsebart skäl som inte beror på den som ansvarar för arbetet.

Kommunen och polisen får hos den vars verksamhet eller försummelse har orsakat fara ta ut en avgift som motsvarar de särskilda kostnader som orsakats av avvärjandet av

omedelbar fara enligt 16 § 4 mom. Särskilda kostnader är sådana kostnader för arbete eller användning av utrustning som inte föranleds av sedvanligt övervakningsarbete eller sedvanlig användning av utrustning. På betalning och indrivning av avgiften tillämpas vad som bestäms i 17 § i viteslagen (1113/1990).

Kommunen skall godkänna en taxa som innefattar grunderna för beräkning av avgifterna. Kommunen får vid fastställandet av avgifter använda de uppgifter den fått enligt lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999).

15 §

Den myndighet som utsetts av kommunen (*den kommunala tillsynsmyndigheten*) skall övervaka att skyldigheten att sköta underhåll och renhållning av gator och allmänna områden fullgörs. På delegering av den kommunala tillsynsmyndighetens uppgifter tillämpas vad som bestäms i kommunallagen (365/1995).

Polisen skall vid sidan av den kommunala tillsynsmyndigheten övervaka att det inte orsakas fara för den allmänna ordningen eller säkerheten av att underhålls- eller renhållningsskyldigheten försummas.

16 §

Om någon vidtar åtgärder i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, eller försummar en skyldighet som föreskrivs i denna lag eller som grundar sig på en bestämmelse som utfärdats med stöd av den, får den kommunala tillsynsmyndigheten förordna att skyldigheten skall fullgöras vid vite eller vid äventyr att det försummades på den försumliges bekostnad utförs eller avhjälpas genom kommunens försorg. Likaså kan den tredskande, om särskilda skäl föreligger, vid vite förbjudas att vidta en åtgärd.

Om kommunen inte fullgör sin skyldighet att sköta underhåll och renhållning av gator och allmänna områden, kan den regionala miljöcentralen vid vite förplikta kommunen till det.

På ärenden som gäller vite och hot om tvångsutförande tillämpas i övrigt vad som bestäms i viteslagen.

Om det av en sådan försummelse som av-

ses i 1 mom. orsakas omedelbar fara för säkerheten, har en tjänsteinnehavare som är underställd den kommunala tillsynsmyndigheten rätt att omedelbart vidta åtgärder för att avvärja faran. Den försumlige skall utan obefogat dröjsmål skriftligen underrättas om saken. Saken skall utan obefogat dröjsmål föras till behandling vid den kommunala tillsynsmyndigheten, som skall fatta beslut i saken. Polisen har också sådan rätt som avses i detta moment. Polisen skall utan obefogat dröjsmål fatta beslut om utövande av rätten och beslutet skall delges den försumlige.

17 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar

1) den underhållsskyldighet som avses i 2 kap.,

2) den renhållningsskyldighet som avses i 3 kap.,

3) vidtagandet av de temporära åtgärder för att varna trafiken som avses i 5 § eller

4) den anmälningsskyldighet som avses i 5 eller 14 a §,

skall, om inte gärningen betraktas som ringa eller den försumlige enligt 16 § har ålagts fullgöra sin skyldighet vid vite eller om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag, för *överträdelse av bestämmelserna i lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden* dömas till böter.

För det förfarande som enligt denna paragraf är straffbart döms den till straff mot vars skyldigheter försummelsen strider. Vid bedömningen av detta skall hänsyn tas till personens ställning, arten och omfattningen av hans eller hennes uppgifter och befogenheter samt även övriga medverkan till att det lagstridiga tillståndet uppkommit och fortgått.

18 §

I beslut som meddelats av kommunen med stöd av 14 § samt i beslut enligt 15 § genom vilka den kommunala tillsynsmyndigheten utses och dess uppgifter delegeras samt i beslut enligt 14 b § om godkännande av en taxa får ändring sökas genom besvär enligt vad som bestäms i kommunallagen.

I andra med stöd av denna lag meddelade beslut än sådana som avses i 1 mom. eller 17

§ får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen enligt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Innan ändring söks i beslut om fastställande av avgifter enligt 14 b § 1—3 mom. skall den betalningsskyldige senast 14 dagar efter att inbetalningskortet erhållits framställa anmärkning hos den kommunala myndighet som fattar beslut om uttagande av avgifter. Ett nytt beslut skall fattas med anledning av anmärkningen och ett nytt inbetalningskort sändas till den betalningsskyldige.

19 §

Den som i ett byggnadskvarter vid en gata som är upplåten till allmänt bruk äger ett markområde, för vilket inte någon bindande tomtindelning gäller eller som inte införts i fastighetsregistret, är skyldig att sköta under-

hållet och renhållningen av gatan på samma sätt som en tomtägare.

Denna lag träder i kraft den .

Fullmäktige kan innan denna lag träder i kraft besluta att tillämpningen av denna lag inom kommunen framskjuts med högst två år i fråga om följande uppgifter:

1) den i 3 § 4 mom. avsedda skyldigheten att avlägsna stenmaterial som använts för halkbekämpning,

2) kommunens skyldighet att enligt 4 § 3 mom. underhålla gång- och cykelvägar som till sin utformning inte kan särskiljas från varandra,

3) kommunens skyldighet att enligt 8 § 2 mom. åta sig att fullgöra tomtägarnas underhållsskyldighet.

Helsingfors den 21 januari 2005

Republikens President

TARJA HALONEN

Miljöminister *Jan-Erik Enestam*

Lag

om ändring av lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 31 augusti 1978 om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden (669/1978) 2 § 1 mom., 3, 4, 8, 8 a och 9 §, 10 § 3 och 5 mom., 13 och 15—18 § samt 19 § 2 mom., av dem 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 20/1987, 4 § sådan den lyder i lag 569/1982 och i nämnda lag 20/1987, 8 § sådan den lyder i lag 420/1993, 8 a § sådan den lyder i nämnda lag 20/1987, 13 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 420/1993, 15 § sådan den lyder i nämnda lag 569/1982, 16 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 75/1995, 17 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 623/2003 och 18 § sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 569/1982, samt

fogas till lagen en ny 14 § i stället för den 14 § som upphävts genom nämnda lag 623/2003, till lagen en ny 14 a § i stället för den 14 a § som upphävts genom lag 1062/1998 och till lagen en ny 14 b § som följer:

Gällande lydelse

2 §

Underhåll och renhållning av gata enligt denna lag gäller gata som i enlighet med stadsplanelagen (145/31) eller byggnadslagen (370/58) upplåtits till allmänt begagnade eller är att anse såsom upplåten därtill.

3 §

Gatuunderhållet omfattar de åtgärder, som har till syfte att hålla gata i ett för trafiken tillfredsställande skick, såsom reparation av trasig gatubeläggning, sådan ombeläggning som enligt 78 § byggnadslagen ej är att anse som anläggande av gata, hållande av grusbelagd gata jämn och dammbindning på grusbelagd gatas körbana.

Föreslagen lydelse

2 §

Underhåll och renhållning av gator enligt denna lag gäller gator som i enlighet med stadsplanelagen (145/1931), byggnadslagen (370/1958) eller markanvändnings- och bygglagen (132/1999) upplåtits till allmänt bruk eller kan anses upplåtna därtill.

3 §

Gatuunderhållet omfattar de åtgärder som har till syfte att hålla gatan i ett sådant skick som är tillfredsställande *med avseende på trafikens behov. Vid bestämmandet av nivån på underhållet beaktas gatans trafikmässiga betydelse, trafikvolymen, väderleken och förutsebara förändringar i väderleken, tiden på dygnet, de olika trafikformernas behov, såsom motorfordonstrafikens, fotgängartrafikens och cykeltrafikens behov, samt trafiksäkerheten och trafikens framkomlighet.*

Gatuunderhållet omfattar reparation av skadad gatubeläggning eller ombeläggning,

Gällande lydelse

Till gatuunderhållet hänföres underhållet av planteringar, refuger, skyddsräck, vägmärken och andra dylika anordningar inom gatuområde.

Gatuunderhållet omfattar även de åtgärder, som om vintern är av nöden för gatas bevarande i ett för trafiken tillfredsställande skick, såsom avlägsnande av snö och is, hållande av gatuytan jämn, sandning för undvikande av halka samt hållande av rännstenar, regnvattensrännor och -brunnar öppna.

Kommunen kan, om det inte medför avsevärda olägenheter för trafiken, besluta att en viss gata eller del av gata vintertid skall underhållas endast delvis.

4 §

Gatuunderhållet ankommer på kommunen. Tomtägare är likväl skyldig att hålla gångbana invid tomten användbar genom att avlägsna snö och is som försvårar trafiken på gångbanan samt tillse att halka avvärjs på den. Tomtägare är dessutom skyldig att vid behov bortforsla snövallar som hopats på eller vid gångbana samt hålla rännsten invid och regnvattensränna i gångbana fria från snö och is.

Kommunen kan besluta att skyldigheten att underhålla gårdsgata och annan gata som tillgodoser ett särskilt trafikbehov skall fördelas på annat sätt än som stadgas i 1 mom. Den underhållsskyldighet som tomtägare sålunda åläggs får dock inte vara avsevärt

Föreslagen lydelse

hållande av en grusbelagd gata jämn och dammbindning på en grusbelagd gatas körbana.

Till gatuunderhållet hänförs underhållet av planteringar, *gatumöbler*, refuger, skyddsräck, vägmärken och andra motsvarande anordningar inom ett gatuområde.

Gatuunderhållet omfattar även de åtgärder som på vintern behövs för att en gata skall bevaras i ett sådant skick *som avses i 1 mom.*, såsom avlägsnande av snö och is, hållande av gatuytan jämn, *halkbekämpning*, *avlägsnande av stenmaterial som använts för halkbekämpning* samt hållande av rännstenar, regnvattensrännor och regnvattenbrunnar öppna.

Kommunen kan, om det inte medför avsevärda olägenheter för trafiken, besluta att en viss gata eller del av en gata vintertid skall underhållas endast delvis *eller att den delvis skall lämnas utan halkbekämpning för att möjliggöra användning av kälke. Om halkbekämpning inte utförs skall detta meddelas.*

4 §

Gatuunderhållet ankommer på kommunen. Tomtägaren är likväl, *om inte något annat följer av 8 §*, skyldig att hålla gångbanan invid tomten användbar genom att avlägsna snö och is som försvårar fotgängartrafiken på gångbanan samt sköta halkbekämpningen *och avlägsnandet av stenmaterial som använts för halkbekämpning* på gångbanan. Tomtägaren är dessutom skyldig att vid behov forsla bort snövallar som hopats på eller vid gångbanan samt att hålla rännstenen och regnvattensrännan på gångbanan fria från snö och is.

Tomtägaren svarar också för underhållet av den infartsväg som leder till tomten.

Underhållet av cykelvägar samt sådana gång- och cykelvägar som till sin utformning inte kan särskiljas från varandra ankommer på kommunen, utan hinder av vad som bestäms i 1 mom.

Kommunen kan besluta att skyldigheten att underhålla *en gågata*, gårdsgata eller annan gata som tillgodoser ett särskilt trafikbehov skall fördelas på annat sätt än vad som bestäms i 1 mom. Den underhållsskyldighet som tomtägaren sålunda åläggs får

tyngre än den som tomtägare annars har enligt denna lag.

8 §

Kommunen har rätt att helt eller delvis åta sig att i fråga om en eller flera tomter på samtliga stadsplaneområden eller inom en viss del av en stadsplan sköta det underhåll som enligt 4 § ankommer på tomtägaren.

Kommunen kan årligen hos ägarna till de tomter som ligger invid de till allmänt bruk upplåtta gatorna på områdena i fråga uppbära de kostnader som underhållet orsakar. Kommunen skall godkänna en taxa som inefattar grunderna för beräkning av den avgift som uppbärs för underhållet.

Kommunen har när avgifterna enligt 2 mom. bestäms rätt att använda uppgifter som den fått med stöd av 34 § fastighets-skattelagen. (654/92).

8 a §

Innan beslut enligt 4 § 2 mom. eller beslut som gäller i 8 § nämnt arrangemang fattas skall förslaget hållas offentligt framlagt under minst 14 dagar från det saken kundgjordes på det sätt som är stadgat om offentliggörande av kommunala tillkännagivanden i kommunen, eller delges de tomtägare som berörs av förslaget. Anmärkningar mot förslaget skall inlämnas till kommunen inom 14 dagar efter framläggandet eller delgivningen.

Tomtägarna skall bevisligen delges beslut som avses i 4 § 2 mom. och beslut genom vilket kommunen åtar sig på att det sätt som avses i 8 § 2 eller 3 mom. ombesörja underhåll som ankommer på en tomtägare. Ett beslut kan utan hinder på 8 § lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/66) delges även så, att det postas i rekommenderat brev under adressen för tomten eller annan känd adress för tomtägaren eller tomtinnehavaren.

dock inte vara avsevärt tyngre än den som tomtägaren annars har enligt denna lag.

8 §

Kommunen kan besluta att helt eller delvis åta sig att i fråga om en eller flera tomter på samtliga detaljplaneområden eller inom en viss del av en detaljplan sköta det underhåll som enligt 4 § ankommer på tomtägaren.

Om den nivå för underhållet som föreskrivs i denna lag inte uppnås inom ett småhusdominerat område eller om underhållet fördelas särskilt ojämnt mellan tomtägarna inom området, skall kommunen genom sitt beslut åta sig att sköta det underhåll som enligt 4 § 1 mom. ankommer på tomtägarna. En förutsättning är dock att underhållet kan anordnas som en ändamålsenlig regional helhet och att området lämpar sig för maskinellt underhåll.

När kommunen åtar sig att sköta det underhåll som enligt 4 § ankommer på tomtägarna, överförs ansvaret för underhållet på kommunen.

Bestämmelser om underhållsavgifterna finns i 14 b §.

8 a §

Innan beslut enligt 4 § 4 mom. eller 8 § 1 eller 2 mom. fattas, skall det på kommunens anslagstavla och i minst en tidning med allmän spridning på orten på förhand kundgöras att beslutsförslaget hålls offentligt framlagt. Ett beslutsförslag skall delges dem som gjort framställningen. Dessutom skall tomtägarna inom området delges sådana beslutsförslag genom vilka kommunen åtar sig att sköta tomtägarnas uppgifter. Delgivningen får ske genom ett vanligt brev. Anmärkningar mot förslaget skall inlämnas till kommunen inom 14 dagar efter framläggandet av förslaget eller delfäendet av brevet.

Ett beslut som avses i 1 mom. skall delges dem som gjort framställningen. Beslutet skall på det sätt som föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003) bevisligen delges de tomtägare som berörs av beslutet.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Gaturenhållningen omfattar de åtgärder, som har till syfte att hålla gata ren och i sanitärt hänseende i tillfredsställande skick, såsom avlägsnande av föroreningar, skräp och lösa föremål från gatan samt ogräs från körbanan eller gångbanan.

10 §

Tomtagare är ej förpliktad att ombesörja renhållningen av cykelväg eller gångbana på körbanans motsatta sida. Om på gatuområdet finns plantering, anses det planterade området icke höra till det område, vilket tomtägaren är skyldig att hålla rent. Tomtägarens skyldighet att hålla gata ren sträcker sig i dylikt fall ej längre än fram till högst 24 meter från tomtgränsen. Renhållningen av infartsvägar till tomt genom plantering av infartsvägar till tomt genom plantering avlikväl tomtägaren.

Till övriga delar ankommer gaturenhållningen på kommunen. Kommunen åligger även att ombesörja renhållningen av planteringar, refuger, skyddsräck, vägmärken och andra sådana anordningar på gata.

13 §

Kommun äger rätt att *mot ersättning, bestämd enligt de genomsnittliga kostnaderna*, åtaga sig att i fråga om bestämda gator eller göromål ombesörja den renhållning som enligt denna lag ankommer på tomtägare.

Kommunen skall godkänna en taxa som innefattar grunderna för beräkning av den avgift som uppbärs.

9 §

Gaturenhållningen omfattar de åtgärder som har till syfte att hålla gatan ren och i sanitärt hänseende i tillfredsställande skick, såsom avlägsnande av smuts, löv, skräp och lösa föremål som samlats på gatan samt ogräs från körbanan och gångbanan.

10 §

Tomtgäaren är inte skyldig att sköta renhållningen av en cykelväg eller gångbana på körbanans motsatta sida. Om det finns en plantering på gatuområdet, anses det planterade området inte höra till det område som tomtägaren är skyldig att hålla rent. Tomtägarens skyldighet att hålla gatan ren sträcker sig i ett sådant fall högst 24 meter från tomtgränsen. Renhållningen av sådana infartsvägar till tomt som leder genom planteringar skall dock skötas av tomtägaren. *Med avvikelse från vad som bestäms ovan i detta moment hör det till tomtägarens uppgifter att avlägsna skräp från en grönremsa eller ett dike som direkt gränsar till tomten och som sträcker sig högst 3 meter från tomtgränsen, att sköta den övriga renhållningen av området och att hålla områdets växtlighet välvårdad.*

Till övriga delar ankommer gaturenhållningen på kommunen. Kommunen är även skyldig att sköta renhållningen av planteringar, *gatumöbler*, refuger, skyddsräck, vägmärken och andra motsvarande anordningar på gatorna.

13 §

Kommunen kan besluta att i fråga om bestämda gator eller uppgifter åta sig att sköta den renhållning som enligt denna lag ankommer på tomtägaren.

När kommunen åtar sig att sköta den renhållning som enligt 10 § ankommer på tomtägaren överförs ansvaret för renhållningen på kommunen.

På beredning och delgivning av beslut om anordnande av renhållning tillämpas vad som i 8 a § bestäms om beslut om anordnande av underhåll.

Bestämmelser om underhållsavgifterna finns i 14 b §.

14 §

Kommunen kan utfärda närmare bestämmelser om hur vinterunderhållet, det övriga underhållet samt renhållningen av gator och allmänna områden skall skötas med iakttagande av de lokala förhållandena.

På förfarandet vid utarbetande av kommunala bestämmelser om underhåll och renhållning tillämpas vad som i markanvändnings- och bygglagen bestäms om utarbetande av byggnadsordning. Bestämmelserna utfärdas genom beslut av kommunen. Bestämmelserna skall delges den regionala miljöcentralen och polisen.

14 a §

Den som ansvarar för arbetet skall hos kommunen göra en anmälan om arbete som utförs på en gata eller på ett allmänt område. Arbetet får inledas så snart kommunen har gett sitt samtycke till att arbetet inleds. Om kommunen inte har behandlat anmälan inom 30 dygn, kan arbetet likväl inledas.

Till anmälan skall fogas utredning som i behövlig utsträckning visar hur området kommer att användas under arbetet, hur länge arbetet pågår, anordningarnas och konstruktionernas placering, de tillfälliga trafikarrangemangen med beaktande av alla trafikformer samt den person som är ansvarig för arbetet och hans eller hennes yrkeskompetens. Utöver detta kan kommunen även kräva andra utredningar som behövs för behandlingen av anmälan.

Kommunen kan med anledning av en anmälan meddela sådana bestämmelser om arbetets utförande som behövs för att minska den olägenhet eller skada som eventuellt orsakas trafikens smidighet, säkerheten och framkomligheten samt ledningar och anordningar som finns på gator och allmänna områden och gatornas och de allmänna områdenas konstruktioner. På arbetsplatsen skall det finnas en tavla med information om vem som utför arbetet och kontaktuppgifterna för den som ansvarar för arbetet. Den som gjort anmälan skall hålla arbetsområdet rent och inom den tid som beviljats för arbetet återställa området i det

skick området var i innan arbetet inleddes.

Lagligheten av de bestämmelser som kommunen meddelat kan föras till kommunens byggnadstillsynsmyndighet för avgörande.

För förebyggande av betydande skador får av trasiga ledningar, anordningar och konstruktioner repareras omedelbart. Kommunen skall så snart som möjligt underrättas om ett sådant arbete och tillställas sådan utredning som avses i 2 mom.

14 b §

Kommunen får årligen hos ägarna till de tomter som ligger invid gator som upplåtits till allmänt bruk inom dessa områden ta ut en avgift som motsvarar kostnaderna för det underhåll och den renhållning som kommunen åtagit sig att sköta enligt 8 § 1 och 2 mom. samt 13 § 1 mom.

Kommunen får ta ut en avgift som grundar sig på de kostnader som orsakats kommunen av granskningen av en sådan anmälan som avses i 14 a § och för övervakningen av arbetet.

För tillfällig användning av ett område som arbetsplats på det sätt som avses i 14 a § får kommunen, när området avstängs för allmänt bruk, ta ut en skälig avgift som grundar sig på tid, områdets storlek och på hur centralt beläget området är. Avgiften tas ut endast en gång per arbetsplats. Avgift tas inte ut om arbetet hänförs till något annat arbete som kommunen utför i anslutning till byggandet av gatan. Avgift tas inte ut för den tid då området är arbetsplats av ett sådant oförutsebart skäl som inte beror på den som ansvarar för arbetet.

Kommunen och polisen får hos den vars verksamhet eller försummelse har orsakat fara ta ut en avgift som motsvarar de särskilda kostnader som orsakats av avvärjandet av omedelbar fara enligt 16 § 4 mom. Särskilda kostnader är sådana kostnader för arbete eller användning av utrustning som inte föranleds av sedvanligt övervakningsarbete eller sedvanlig användning av utrustning. På betalning och indrivning av avgiften tillämpas vad som bestäms i 17 § i viteslagen (1113/1990).

Kommunen skall godkänna en taxa som innefattar grunderna för beräkning av av-

15 §

Byggnadsnämnden skall tillsammans med polismyndigheterna övervaka att gatuunderhålls- och renhållningsskyldigheten behörigen fullgörs.

16 §

Försummar tomtägare på honom enligt denna lag ankommande underhålls- och renhållningsskyldighet, kan byggnadsnämnden tvinga den tredskande att fullgöra sin skyldighet vid vite eller vid äventyr, att det försummade på den försumliges bekostnad får utföras eller avhjälpas genom kommunens försorg (*hot om tvångsutförande*). Likaså kan tredskande, om särskilda skäl det påkallar, vid vite förbjudas att vidtaga åtgärd.

Vad i 1 mom. är stadgat gäller även den som i samband med arbete rivit upp gata och icke försatt den i dess tidigare skick.

Kostnaderna för arbete, som utförs vid ovan i 1 mom. nämnt äventyr, betalas i förskott av kommunens medel och indrives hos den tredskande på grundvalen av debitering, som verkställt av kommunstyrelsen, i den ordning som är stadgad för indrivning av skatter och avgifter i utsköningsväg.

Uppfyller kommunen inte på den i annat hänseende än i dess egenskap av tomtägare ankommande skyldighet att sköta underhåll och renhållning av gata och annat allmänt område, kan den regionala miljöcentralen vid vite förplikta kommunen till det.

gifterna. Kommunen får vid fastställandet av avgifter använda de uppgifter den fått enligt lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999).

15 §

Den myndighet som utsetts av kommunen (den kommunala tillsynsmyndigheten) skall övervaka att skyldigheten att sköta underhåll och renhållning av gator och allmänna områden fullgörs. På delegering av den kommunala tillsynsmyndighetens uppgifter tillämpas vad som bestäms i kommunallagen (365/1995).

Polisen skall vid sidan av den kommunala tillsynsmyndigheten övervaka att det inte orsakas fara för den allmänna ordningen eller säkerheten av att underhålls- eller renhållningsskyldigheten försummas.

16 §

Om någon vidtar åtgärder i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, eller försummar en skyldighet som föreskrivs i denna lag eller som grundar sig på en bestämmelse som utfärdats med stöd av den, får den kommunala tillsynsmyndigheten förordna att skyldigheten skall fullgöras vid vite eller vid äventyr att det försummade på den försumliges bekostnad utförs eller avhjälpas genom kommunens försorg. Likaså kan den tredskande om särskilda skäl föreligger, vid vite förbjudas att vidta en åtgärd.

Om kommunen inte fullgör sin skyldighet att sköta underhåll och renhållning av gator och allmänna områden, kan den regionala miljöcentralen vid vite förplikta kommunen till det.

På ärenden som gäller vite och hot om tvångsutförande tillämpas i övrigt vad som bestäms i viteslagen.

Om det av en sådan försummelse som avses i 1 mom. orsakas omedelbar fara för säkerheten, har en tjänsteinnehavare som är underställd den kommunala tillsynsmyndigheten rätt att omedelbart vidta åtgärder för att avvärja faran. Den försumlige skall utan obefogat dröjsmål skriftligen underrättas.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §

Den som bryter mot stadgandena i 2 eller 3 kap. denna lag skall, såframt icke strängare straff annorstädes är stadgat, dömas till böter.

I 1 mom. avsett ärende handlägges vid allmän domstol.

18 §

I beslut som med stöd av denna lag meddelats av byggnadsnämnd får ändring sökas genom besvär hos länsrätten inom 30 dagar från delfäendet.

I länsrättens beslut samt i beslut som länsstyrelsen meddelat med stöd av 16 § 4 mom. får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från delfäendet.

Ovan i 1 och 2 mom. avsett beslut skall lända till efterrättelse oaktat besvär anförts, om icke besvärmyndigheten annorlunda förordnar.

17 §

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet försummar

1) den underhållsskyldighet som avses i 2 kap.,

2) den renhållningsskyldighet som avses i 3 kap.,

3) vidtagandet av de temporära åtgärder för att varna trafiken som avses i 5 § eller

4) den anmälningsskyldighet som avses i 5 eller 14 a §,

skall, om inte gärningen betraktas som ringa eller den försumlige enligt 16 § har ålagts fullgöra sin skyldighet vid vite eller om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag, för överträdelse av bestämmelserna i lagen om underhåll och renhållning av gator och vissa allmänna områden dömas till böter.

För det förfarande som enligt denna paragraf är straffbart döms den till straff mot vars skyldigheter försummelsen strider. Vid bedömningen av detta skall hänsyn tas till personens ställning, arten och omfattningen av hans eller hennes uppgifter och befogenheter samt även övriga medverkan till att det lagstridiga tillståndet uppkommit och fortgått.

18 §

I beslut som meddelats av kommunen med stöd av 14 § samt i beslut enligt 15 § genom vilka den kommunala tillsynsmyndigheten utses och dess uppgifter delegeras samt i beslut enligt 14 b § om godkännande av en taxa får ändring sökas genom besvär enligt vad som bestäms i kommunallagen.

I andra med stöd av denna lag meddelade beslut än sådana som avses i 1 mom. eller 17 § får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen enligt vad som bestäms i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

19 §

Den som i byggnadskvarter vid en till allmänt begagnande upplåten gata äger markområde, för vilket tomtindelning icke är fastställd eller vilket ej införts i tomtregistret, är skyldig att ombesörja underhållet och renhållningen av gatan på samma sätt som tomtägare.

19 §

Den som i ett byggnadskvarter vid en gata som är upplåten till allmänt bruk äger ett markområde, för vilket *inte någon bindande tomtindelning gäller* eller som inte införts i *fastighetsregistret*, är skyldig att sköta underhållet och renhållningen av gatan på samma sätt som en tomtägare.

Denna lag träder i kraft den _____.

Fullmäktige kan innan denna lag träder i kraft besluta att tillämpningen av denna lag inom kommunen framskjuts med högst två år i fråga om följande uppgifter:

1) den i 3 § 4 mom. avsedda skyldigheten att avlägsna stenmaterial som använts för halkbekämpning,

2) kommunens skyldighet att enligt 4 § 3 mom. underhålla gång- och cykelvägar som till sin utformning inte kan särskiljas från varandra,

3) kommunens skyldighet att enligt 8 § 2 mom. åta sig att fullgöra tomtägarnas underhållsskyldighet.